

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Перший проректор

_____ О.М. Омельчук

17 січня 2021 року

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістр
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право

Хмельницький

2021 рік

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		– 3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 3
	1.2.	Лекції	6
	1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 8
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 22
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 26
	1.6.	Підсумковий контроль	– 32
2.	Схема нарахування балів		– 35
3.	Рекомендовані джерела		– 37
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		– 70

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Проблеми становлення земельного права як самостійної галузі права	6	2	2	-	-	2	6	2	-	-	-	4
2.	Проблеми реформування відносин власності на землю в Україні	8	2	2	-	-	4	8	2	2	-	-	4
3.	Приватизаційні процедури у земельному праві	8	2	2	-	-	4	8	2	2	-	-	4
4.	Правове забезпечення обігу прав на землю	8	2	-	-	-	6	8	2	-	-	-	6
5.	Проблеми законодавчого регулювання припинення та переходу права власності на землю в Україні	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8

6.	Особливості реалізації права на землю не власників земельних ділянок	8	2	2	-	-	4	8	2	2	-	-	4
7.	Актуальні проблеми управління в сфері використання та охорони земель	4					4	4					4
8.	Правові засади ведення державного земельного кадастру	4	1	1	-	-	2	4	1	1	-	-	2
9.	Актуальні проблеми розгляду земельних спорів	6	1	1	-	-	4	6	1	1	-	-	4
10.	Проблеми законодавчого регулювання реалізації права власності на землі сільськогосподарського призначення	6	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	6
11.	Проблеми правового режиму земель житлової та громадської забудови	4	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-	4
12.	Проблеми правового режиму земель лісогосподарського призначення та водного фонду	4	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-	4

13.	Проблеми правового режиму земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, земель історико-культурного призначення, земель оздоровчого призначення, земель рекреаційного призначення	4	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-	4
14.	Проблеми правового режиму земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого несільськогосподарського призначення	4	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-	4
15.	Соціальна функція права власності на землю в Україні: проблеми правового забезпечення	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Всього годин :		90	16	14	-	-	60	90	14	8	-	-	68

1.2 Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Проблеми становлення земельного права України як самостійної галузі права	2	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4.	Предмет земельного права України. Розширення предмету земельного права в умовах земельної реформи в Україні. Проблеми становлення сучасного земельного законодавства України. Вирішення колізій у земельно-правовому регулюванні. Поняття та сутність земельного процесу як інституту земельного права.		
2.	Проблеми реформування відносин власності на землю в Україні	2	2
2.1. 2.2. 2.3.	Трансформація права власності на землю в Україні. Актуальні проблеми завершення земельної реформи на сучасному етапі. Право спільної власності на земельну ділянку.		
3.	Приватизаційні процедури у земельному праві	2	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5. 3.6.	Загальна характеристика правових моделей приватизації земель в Україні. Проблеми законодавчого регулювання безоплатного одержання земельної ділянки із земель запасу, резервного фонду. Передача у приватну власність громадянам земельних ділянок, що були раніше надані їм у користування. Передача земельних ділянок у приватну власність громадянам України і юридичним особам, що набули право на земельну частку (пай). Приватизація земельних ділянок громадянами для зайняття фермерським господарством. Приватизація земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій.		
4.	Правове забезпечення обігу прав на землю	2	2
4.1. 4.2. 4.3.	Особливості обігу прав на землі сільськогосподарського призначення Формування ринку земель у зарубіжних країнах Проблеми правового регулювання проведення земельних аукціонів в Україні		
5.	Проблеми законодавчого регулювання припинення та переходу права власності на землю в Україні	2	-
5.1. 5.2. 5.3.	Проблеми правового регулювання припинення прав на землю в Україні. Відчуження земельних ділянок, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності Проблеми правового регулювання переходу прав на		

	земельну ділянку за умови придбання будівлі чи споруди.		
6.	Особливості реалізації права на землю не власників земельних ділянок	2	2
6.1. 6.2. 6.3.	Проблеми трансформації права постійного землекористування в Україні. Проблеми правового регулювання земельного сервітуту, емфітевзису та суперфіцію. Право загального землекористування – перспективи правового регулювання.		
7.	Правові засади ведення державного земельного кадастру	1	-
7.1. 7.2.	Проведення з обліку земель та ведення державного земельного кадастру. Реєстрація земельних ділянок та прав на них як самостійні види процесуальних відносин.		
8.	Актуальні проблеми розгляду земельних спорів	1	1
8.1. 8.2. 8.3.	Проблеми підвідомчості земельних спорів. Способи захисту земельних прав. Проблеми та перспективи законодавчого врегулювання земельних юрисдикційних правовідносин.		
9.	Проблеми правового забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні	2	2
9.1. 9.2. 9.3. 9.4. 9.5.	Поняття соціальної функції права власності на землю. Еволюція законодавчого забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні. Конституційні засади соціальної функції права власності на землю в Україні. Зміст соціальної функції права власності на землю. Правове забезпечення соціального використання і охорони земель у здійсненні права власності на землю в умовах сталого розвитку.		
	Усього годин лекційних занять:	16	14

1.3 Семінарські заняття

2.3. Зміст семінарських, практичних занять

Семінарське заняття 1

Тема: Проблеми становлення земельного права України як самостійної галузі права

1. Становлення земельного права в Україні.
2. Особливості земельних правовідносин.
3. Розширення предмету земельного права в умовах земельної реформи.
4. Поняття «земля», як об'єкт правового регулювання.
5. Особливості земельного права як галузі права.
6. Конституційні засади регулювання земельних відносин.
7. Проблеми становлення сучасного земельного законодавства України.
8. Подолання колізій у земельному законодавстві України.
9. Нормативно-правові акти органів місцевого самоврядування як джерела земельного права.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: предмет земельного права, поняття «земля» та «землі», джерела земельного права, класифікація земельних правовідносин, колізій у земельному законодавстві України.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: конституційні засади регулювання земельних відносин, проблемні питання регулювання земельних відносин Земельним кодексом України, значення судової та іншої практики в регулюванні земельних відносин.

Практичне завдання

Задача 1.

Президент України звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням розглянути питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України "Про порядок проведення аукціонів із продажу земельних ділянок". На думку суб'єкта права на конституційне подання, ця постанова є підзаконним актом, тому врегулювання нею питань правового режиму власності на землю не відповідає нормам Конституції України.

Вирішіть справу.

Чи були перевищені повноваження Кабінетом Міністрів України.

Який орган визначає порядок, умови набуття, припинення і здійснення права власності на землю.

Задача 2.

Мешканка с. Рудня Іваненко у вересні 2018 року звернулася до суду з позовом до своєї сусідки Петренко про повернення самовільно захопленої земельної ділянки та відшкодування моральної та матеріальної шкоди.

В обґрунтування своїх позовних вимог позивачка зазначила, що у квітні 2013 року Петренко при заміні паркану між ділянками змістила його на 2 метри від межі на ділянку Іваненко, при цьому зрубала три кущі порічки, що належали останній.

Наведені обставини Петренко у судовому засіданні визнала, проте зазначила, що паркан було перенесено за згодою Іваненко, при цьому Іваненко було надане матеріальне відшкодування у вигляді 10 л. спиртних напоїв (самогону). Також просила застосувати до вимог Іваненко позовну давність.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Які способи захисту можуть бути застосовані у випадку самовільного зайняття земельної ділянки?

Вирішити справу.

Задача 3.

На прохання відпочиваючих, які мають особистий автомобільний транспорт, адміністрація оздоровчого санаторію, що знаходиться на березі Азовського моря, дозволила спорудити автомобільну стоянку в межах прибережної смуги моря. Державний інспектор із контролю за використанням і охороною земель на підставі виявлення порушення земельного законодавства зафіксував правопорушення та передав матеріали перевірки до прокуратури.

Вкажіть порядок та особливості використання земель оздоровчого призначення.

Семінарське заняття 2

Тема: Проблеми реформування відносин власності на землю в Україні

1. Правові передумови реформування земельних відносин в Україні.
2. Вдосконалення земельного законодавства в умовах реформування земельних правовідносин.
3. Проблеми співвідношення земельної та аграрної реформи.
4. Земля як об'єкт права власності українського народу.
5. Еволюція форм права власності на землю в Україні.
6. Проблема існування колективної власності на землю.
7. Проблеми розмежування земель державної та комунальної власності.
8. Спільна власність на землю.
9. Проблеми вдосконалення інституту права власності на землю в Україні.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: земля як об'єкт права власності українського народу, земельна реформа, форми права власності на землю, спільна власність на землю.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: проблеми правового регулювання земельної реформи, основні етапи здійснення земельної реформи в Україні, трансформація форм права власності на землю в Україні.

Практичне завдання

Задача 1.

Мешканка селища Шкірянка Фастівського району Київської області Круль М.А. як член колгоспу з 1971 року користувалася присадибною земельною ділянкою у розмірі 0,57 га. Після смерті Круль М.А. у 2016 році її сину, Крулю С.В., що успадкував розташований на земельній ділянці житловий будинок, рішенням Шкірянської селищної ради від 27.01.2016 року земельна ділянка була надана у власність: 0,15 га біля успадкованого будинку” – як присадибна ділянка, решта земельної ділянки використовувалась ним для ведення особистого селянського господарства на праві постійного користування, що було надано його матері.

У серпні 2017 року до Шкірянської селищної ради звернувся з заявою про надання у власність земельної ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку та господарських споруд пан Осадчук І.Г. Його заява була задоволена, і у січні 2018 року Осадчуку І.Г. було зареєстровано право приватної власності на землю.

Круль С. В., вважаючи, що Осадчуку І.Г. надана частина належних йому земельних ділянок, звернувся до суду з позовом про захист права постійного користування на земельну ділянку та визнання рішення про надання земельної ділянки Осадчуку І.Г. незаконним.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Розкрити процедури набуття права постійного користування земельними ділянками та процедуру приватизації земельних ділянок.

Вирішити справу.

Задача 2.

Громадяни Іванова І.О. та Іванов О.О. мають на праві спільної сумісної власності земельну ділянку площею 0,06 га. На земельній ділянці розташовано житловий будинок у якому частка Іванової І.О. складає 2/3 а частка Іванова О.О. складає відповідно 1/3. Громадяни вирішили розділити належну їм земельну ділянку відповідно до порядку землекористування, що склався із виготовленням окремих державних актів. Зокрема, в користуванні Іванової І.О. перебуває 0,037 га., а в користуванні Іванова О.О. – 0,023 га.

У землевпорядній організації куди звернулись громадяни їм відмовили у такому розподілі на підставі ст.89 Земельного кодексу України, оскільки частки співвласників мають бути рівними, та рекомендували звернутись до суду.

Визначити коло правовідносин.

Чи можуть громадяни розділити належну їм земельну ділянку відповідно до умов викладених в задачі?

Семінарське заняття 3

Тема: Приватизаційні процедури у земельному праві

1. Загальна характеристика та види проваджень щодо розподілу та перерозподілу земель.
2. Правові засади спрощеної процедури приватизації земельної ділянки в Україні
3. Безоплатне одержання земельної ділянки із земель, що не перебували у користуванні громадян (запасу, резервного фонду).
4. Набуття права власності на землю шляхом виділення в натурі земельної ділянки власнику земельного паю.
5. Особливості продажу земельних ділянок державної та комунальної власності, в тому числі на конкурентних засадах.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття провадження щодо розподілу та перерозподілу земель, безоплатна передача земельної ділянки, приватизація земель, земельна частка пай, проект землеустрою.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: види проваджень щодо розподілу та перерозподілу земель, безоплатне одержання земельної ділянки із земель державної та комунальної власності, порядок проведення земельних аукціонів.

Практичне завдання

1. Розробити законопроект щодо вдосконалення процедури безоплатного набуття права власності на землю в Україні;

Задача 1.

З жовтня 1978 року громадянин Стеценко В.Т., що проживав в селі Кутузівці, як член колгоспу “Жовтень” користувався присадибною земельною ділянкою у розмірі 0,97 га.

У 2020 році громадянин Стеценко В.Т. помер, а розташований на земельній ділянці житловий будинок успадкував його син, Стеценко І.В. Оформивши спадщину на житловий будинок, він вирішив приватизувати земельну ділянку, що знаходиться під будинком. Проте Кутузівська сільська рада прийняла рішення про відмову Стеценку І.В. у приватизації земельної ділянки, оскільки її розміри перевищують норми, передбачені для присадибних земельних ділянок Земельним кодексом України.

Стеценко І.В. звернувся зі скаргою до районної ради, проте остання відмовила йому та тій підставі, що розгляд подібних скарг не належить до її компетенції.

Відмову районної ради Стеценко І.В. оскаржив до суду.

Визначити коло суспільних правовідносин.

За якими процедурами можуть бути приватизовані правомірно надані у користування присадибні земельні ділянки, що перевищують встановлені чинним Земельним кодексом норми?

Вирішити справу.

Задача 2.

До сільської ради звернувся із заявою громадянин Бурлака В. Т. У заяві він просив надати йому 2 га. ріллі у власність для ведення особистого селянського господарства.

При розгляді заяви на сесії ради було прийнято рішення відмовити пану Бурлаці В. Т. у наданні земельної ділянки для ведення ОСГ, та надати дозвіл на розробку проекту відведення вказаної земельної ділянки учаснику АТО Іванову І.І. який звернувся пізніше, однак має переважне право на отримання ділянки.

Бурлака В. Т. звернувся з позовом до суду про:

скасування незаконного рішення сільської ради про надання земельної ділянки учаснику АТО Іванову І.І.;

про зобов'язання сільської ради до надання йому земельної ділянки для ведення ОСГ та відшкодування моральної шкоди, завданої прийняттям радою незаконного рішення.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Розкрити процедуру реалізації прав громадян на отримання земельних ділянок у власність.

Вирішити справу.

Задача 3.

Громадянин І. Івасюк приватизував у с. Колибань присадибну земельну ділянку площею 0,12 га, що перебувала у його користуванні з 1982 року. Його сестра, П. Петрюк, звернулася до суду з адміністративним позовом про визнання рішення селищної ради про приватизацію земельної ділянки І. Івасюку недійсним, оскільки І. Івасюк вже приватизував одну присадибну земельну ділянку розміром 0,10 га у цьому ж селі. У своєму позові П. Петрюк також просила зобов'язати сільську раду надати спірну ділянку їй, оскільки вона неодноразово зверталася до ради із відповідними письмовими заявами, але ніякої реакції від ради не отримувала, чим грубо порушені її права.

Заперечуючи проти позову, І. Івасюк зазначив, що в селі дозволяється приватизувати до 0,25 га землі. Оскільки приватизовані ним ділянки складають усього 0,22 га, закон не порушений, і рішення ради є законним.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Встановіть підсудність даної категорії справ. Чи підлягає позов задоволенню?

Вирішити справу.

Задача 4.

ТОВ "Світанок" за рішенням виконкому міської ради у приватну власність була надана земельна ділянка лісогосподарського призначення площею 7 га для будівництва ферми по відгодівлі худоби. Отримавши земельну ділянку та змінивши свої наміри, ТОВ "Світанок" розпочало будівництво промислового цеху. Державний інспектор із контролю за використанням і охороною земель зафіксував порушення земельного законодавства та передав матеріали перевірки до прокуратури.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Визначте правомірність отримання у власність земель ТОВ "Світанок". Чи законні дії ТОВ "Світанок"?

Семінарське заняття 4

Тема: Колізії законодавчого регулювання припинення та переходу права власності на землю в Україні

1. Правове забезпечення припинення права приватної власності на земельну ділянку за ініціативою власника земельної ділянки або незалежно від волевиявлення суб'єктів земельних правовідносин
2. Правове забезпечення припинення права приватної власності на земельну ділянку за ініціативою інших суб'єктів земельних правовідносин.
3. Проблеми правового регулювання переходу прав на земельну ділянку за умови придбання будівлі чи споруди.
4. Відчуження земельних ділянок, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: припинення прав на землю: умови, підстави припинення прав на землю.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: добровільне та примусове припинення прав на землю, співвідношення процедури припинення права власності та користування на земельні ділянки з процедурою передачі земельних ділянок та процедурою зміни їх цільового призначення, основні стадії вилучення (викупу) земельних ділянок та його наслідки.

Практичне завдання

Задача 1.

ПП Іванченко є власником будівлі магазину "Добробут", який існував ще за радянських часів. З метою дотримання вимог чинного законодавства ПП Іванченко декілька раз звертався до міської ради із заявою про надання йому земельної ділянки, на якій розташоване приміщення магазину, в оренду. Міська рада більше двох років не розглядала заяву Іванченка. Невдовзі на підприємство ПП Іванченко завітали інспектори Державної інспекції з контролю за використанням і охороною земель і почали вимагати у Іванченка правостановлюючі документи на земельну ділянку. Іванченко пояснив, що

заяву до міської ради подав більше двох років тому, проте з невідомих йому причин вона не розглянута.

За підсумками перевірки державні інспектори склали протокол про адміністративне правопорушення – самовільне заняття земельної ділянки Іванченком і винесли постанову про накладення адміністративного штрафу.

Через місяць до Іванченка в інтересах міської ради звернувся природоохоронний прокурор з вимогою звільнити самовільно-заняту земельну ділянку.

Визначити коло правовідносин.

Чи підлягає позов природоохоронного прокурора задоволенню?

Які права має гр. Іванченко щодо оформлення прав на вказану ділянку?

Вирішити справу.

Задача 2.

Міська рада прийняла рішення про викуп земельної ділянки, яка належить громадянину Іванову на праві власності, під майданчик відпочинку, про що власник був письмово попереджений за один рік. Було встановлено вартість земельної ділянки та укладено відповідний договір. Проте після викупу земельної ділянки міська рада надала її в оренду ПП «Чмир».

Визначте коло правовідносин.

Який порядок відчуження земельних ділянок?

Які гарантії має власник земельної ділянки при її викупі для суспільних потреб?

Задача 3.

Гр. Іванов уклав договір оренди земельної ділянки із міською радою на 5 років. По закінченні дії договору останній не переглядався та не переукладався.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Чи може бути застосовано принцип мовчазної згоди для продовження дії договору оренди земельної ділянки в даному випадку?

Семінарське заняття 5

Тема: Особливості реалізації права на землю не власників земельних ділянок

1. Право постійного землекористування в Україні.
2. Проблеми правового регулювання укладання договору оренди землі.
3. Порядок встановлення земельних сервітутів.
4. Проблеми правового регулювання земельного сервітуту, емфітевзису та суперфіцію.
5. Право загального землекористування – перспективи правового регулювання.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: право постійного землекористування, оренда земельної ділянки, земельний сервітут, емфітевзис, суперфіцій.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: проблеми правового регулювання права постійного землекористування, підстави та порядок укладання договору оренди землі, поняття добросусідства, земельні сервітути.

Практичне завдання

1. Підготувати узагальнення судової практики щодо припинення права власності на землю шляхом викупу в разі суспільної необхідності.

Задача 1.

Гр. Іванова отримала у власність земельну ділянку товарного сільськогосподарського призначення внаслідок виділення в натурі земельної частки паю та уклала договір оренди до 01.12.2019р. з ТОВ «Перемога». 01.09.2019р. гр. Іванова померла. Її донька гр. Сенюта громадянка Росії спадщину не прийняла і перебуває за кордоном. ТОВ «Перемога», маючи намір орендувати вказану ділянку звернулось у Козовірську сільську раду для передачі в оренду земельної ділянки, що належала гр. Івановій.

Однак, сільський голова відмовив в укладенні договору оскільки земля перебуває у приватній власності і сільська рада не може розпорядитись вказаними землями. ТОВ «Перемога» звернулось за роз'ясненнями до юридичної клініки.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Чи може бути оформлено в даному випадку договір оренди?

Який порядок оформлення права оренди за відсутності спадкоємця?

Задача 2.

ПП Іванов набув у власність нежитлове приміщення на першому поверсі багатоквартирного житлового будинку. Маючи намір оформити право користування земельною ділянкою він звернувся до міської ради із заявою про передачу в оренду земельної ділянки. Однак, отримав негативну відповідь.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Чи може бути оформлено в даному випадку договір оренди?

Який порядок сплати земельного податку?

Задача 3.

ТОВ «Адамс» за рішенням сесії Кутузівської сільської ради від 15.05.1999р. отримало в постійне користування земельну ділянку площею 100 га. за межами населеного пункту на території Кутузівської сільської ради для технічного водопостачання та було оформлено державний акт на земельну ділянку ХМ-111. В подальшому у зв'язку з відчуженням технічних гідроспоруд для забору води за договором від 05.05.2000р. рішенням сесії Кутузівської сільської ради від 15.05.2000р. вказаний вище державний акт визнано недійсним (п.1 рішення), а земельну ділянку передано набувачу технічних споруд ТОВ «Акорд» (п.2 рішення).

У 2009 році п. 2 рішення Кутузівської сільської ради від 15.05.2000р. визнано недійсним за позовом прокуратури в інтересах Миколаївської обласної ради.

У 2013 році відповідну ділянку за рішенням Білозерської райдержадміністрації передано в оренду ДП «Водограй» на території двох сільських рад: 80 га. Кутузівської сільської ради та 20 га. Острівської сільської ради.

У 2014 році договір відчуження технічних гідроспоруд для забору води від 05.05.2000р. було визнано недійсним і ТОВ «Адамс» звернулось з позовом до господарського про скасування рішення сесії Кутузівської сільської ради від 15.05. 2000р. яким державний акт визнано недійсним (п.1 рішення). Та визнання за ним права користування земельно ділянкою. ДП «Водограй» проти позову заперечило і клопотало про застосування строків позовної давності.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Які дії можуть бути вчинені для захисту державних інтересів.

Вирішити справу.

Задача 4.

ФГ «Здобуток» за рішенням райдержадміністрації від 12.01.2011р. отримало в оренду земельну ділянку площею 30га. для ведення фермерського господарства. 3.03.2011р. укладено договір оренди вказані земельної ділянки терміном на 10 років. 31. 11. 2017р. в межах даної земельної було виділені 10 земельних ділянок власникам земельної (частки) паю, які у встановлений час не були включені до списку осіб які мають право на земельну частку (пай).

Власники земельних ділянок звернулись з позовом до міськрайонного суду про розірвання договору оренди земельної ділянки площею 30га. із ФГ «Здобуток». ФГ «Здобуток» звернулось з зустрічним позовом до суду про визнання недійсними рішень про передачу у власність земельних ділянок які знаходились в оренді.

Визначити коло суспільних відносин.

Який суд повинен розглядати вказану справу?

Вирішити справу.

Задача 5.

Прокурор міста звернувся до суду з позовом в інтересах міської ради про визнання недійсним договору оренди земельної ділянки комунальної власності, наданої ПАТ «Васильок». Позовні вимоги були обґрунтовані тим, що у договорі оренди відсутні окремі умови, зокрема, відповідальність сторін, умови збереження стану об'єкта оренди, умови повернення земельної ділянки орендодавцеві, існуючі обмеження (обтяження) щодо використання земельної ділянки, не визначена сторона, яка несе ризик випадкового пошкодження або знищення об'єкта оренди чи його частини. Крім того, договір не відповідає типовій формі договору, затвердженій Кабінетом Міністрів України.

Відповідач, ПАТ “Васильок”, заперечив проти позову, просив провадження по справі припинити, оскільки прокурор не має права звертатися до суду від імені міської ради, яка надала земельну ділянку в оренду.

Визначити коло суспільних правовідносин.

В яких випадках прокурор має право звернутися до суду із вимогою про визнання недійсним договору оренди земельної ділянки?

Вирішити справу.

Семінарське заняття 6

Тема: Правові засади ведення державного земельного кадастру

1. Поняття, завдання та значення державного земельного кадастру.
2. Законодавче забезпечення ведення державного земельного кадастру.
3. Державна реєстрація прав на землю як самостійне провадження.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: земельний кадастр, реєстрація прав на землю, державна експертиза землевпорядної документації.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: складові частини державного земельного кадастру (кадастрове зонування, кадастрові зйомки, бонітування ґрунтів, економічна оцінка земель, грошова оцінка земельних ділянок, державна реєстрація земельних ділянок, облік кількості та якості земель), процесуально-правові засади державної реєстрації земельних ділянок та прав на них.

Практичне завдання

Задача 1.

Громадянка Іванова приватизувала у 2002р. присадибну земельну ділянку площею 0,0955 га. в смт. Чорний Острів. Маючи намір продати вказану ділянку вона звернулась для отримання витягу АС ДЗК. При обстеженні земельної ділянки були встановлені проміри зовнішніх меж, що відповідали промірам зазначеним в акті. Однак, зовнішні межі земельної ділянки накладались на межі сусідньої ділянки. У зв'язку з викладеним Івановій було відмовлено у видачі витягу.

Визначіть коло правовідносин.

Як гр. Івановій реалізувати право власності на земельну ділянку?

Задача 2.

У 2000 р. за рішенням сесії Кумівської селищної ради, громадянину К. у приватну власність передано земельну ділянку площею 0,17 га. для обслуговування жилого будинку і господарських споруд та ведення особистого підсобного господарства, однак державного акту гр. К. не отримав і права власності на себе не реєстрував. У 2017 р. К. раптово помер, а його

дружина Н. стала спадкоємицею. Звернувшись до управління держгеокадастру про реєстрацію на неї права власності на земельну ділянку, одержала відмову, мотивовану тим, що такі питання не відносяться до компетенції управління держгеокадастру.

Визначте коло суспільних правовідносин.

З якого моменту у громадянина виникає право власності на землю?

Який порядок переоформлення права власності на земельну ділянку.

Задача 3.

Згідно Державного акту на право постійного користування землею від 1 серпня 1993 року, виданого на підставі рішення Ізяславської районної ради народних депутатів гр. Івченко П. О., надано у постійне користування земельну ділянку площею 30,0 га на території Нестеровецької сільської Ради народних депутатів для ведення селянського (фермерського) господарства.

Маючи намір зареєструвати вказану ділянку та присвоїти їй кадастровий номер гр. Івченко П. О. звернувся до землевпорядної організації для проведення інвентаризації вказаної ділянки. Однак у проведенні інвентаризації йому було відмовлено оскільки він не надав дозвіл управління держгеокадастру.

Гр. Івченко П. О. звернувся за роз'ясненням у юридичну клініку.

Визначте коло суспільних правовідносин.

Дайте правову оцінку дій землевпорядника.

Який порядок виконання робіт із землеустрою передбачено чинним законодавством.

Семінарське заняття 7

Тема: Актуальні проблеми розгляду земельних спорів

1. Проблеми підвідомчості земельних спорів.
2. Процесуальні особливості розгляду земельних спорів органами місцевого самоврядування, органами виконавчої влади з питань земельних ресурсів.
3. Процесуальні особливості розгляду земельних спорів судами в порядку цивільного, господарського та адміністративного судочинства.
4. Шляхи вдосконалення правового забезпечення розгляду та вирішення земельних спорів.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: земельний спір: поняття та процесуальна форма його вирішення, поняття та види проваджень щодо розгляд земельних спорів.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: проблеми підвідомчості земельних спорів, підсудність земельних спорів, розгляд земельних спорів в адміністративних судах, процедура вирішення земельних спорів органами державної влади та місцевого самоврядування, земельно-процесуальні норми та земельно-процесуальні відносини.

Практичне завдання

Задача 1.

Згідно Державного акту на право постійного користування землею Серія ХМ 5 від 29 липня 1994 року, виданого на підставі рішення Дунаєвецької районної ради народних депутатів гр. Івченко П. О., надано у постійне користування земельну ділянку площею 30,0 га на території Нестеровецької сільської Ради народних депутатів для ведення селянського (фермерського) господарства.

В жовтні та листопаді 2020 року при проведенні інвентаризації земельної ділянки, гр. Івченко П. О. стало відомо, що передану йому у постійне користування земельну ділянку управління Держгеокадастру поділено, проведено державну реєстрацію новостворених ділянок та передано їх у власність громадянам для ведення особистого селянського господарства. На даний час земельні ділянки відчужені третім особам.

Гр. Івченко П. О. звернувся до суду.

Визначте коло суспільних правовідносин.

Дайте правову оцінку діям управління Держгеокадастру.

Який спосіб захисту варто використати для відновлення порушеного права?

Задача 2.

Приватний нотаріус посвідчив договір купівлі-продажу садового будинку та земельної ділянки площею 0,12 га, набувачем яких був громадянин Російської Федерації Х.

При проведенні перевірки діяльності нотаріуса управлінням юстиції було зобов'язано розірвати як такий, що не відповідає вимогам ст. 132 ЗК України.

Визначте коло суспільних правовідносин.

Дайте правову оцінку дій нотаріуса та управління юстиції.

Який порядок розірвання договору купівлі-продажу земельної ділянки.

Задача 3.

ПП “Марія” звернулося до окружного адміністративного суду із позовом про визнання недійсним рішення міської ради про надання земельної ділянки в оренду ТОВ “Мервіл” та визнання недійсним відповідного договору оренди, мотивуючи позовні вимоги тим, що на наданій в оренду земельній ділянці знаходиться нерухоме майно, що належить ПП “Марія” на праві власності.

Окружний адміністративний суд позов задовольнив.

Суди апеляційної інстанції скасував рішення окружного суду та припинив провадження по справі з тих підстав, що спір не підвідомчий

адміністративним судам. ПП “Марія” оскаржило ухвалу апеляційного суду до Верховного Суду України.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Яка природа спору про визнання недійсним рішення про надання в оренду земельної ділянки? Про визнання недійсним договору оренди земельної ділянки?

Вирішити справу.

Задача 4.

На підставі рішення міської ради про викуп земельної ділянки під належною покупцеві, ТОВ “ММВЗ”, офісною будівлею, голова міської ради та покупець звернулися до нотаріуса для оформлення договору купівлі-продажу.

Нотаріус відмовив у вчиненні нотаріальної дії з підстав неподання йому правоустановчих документів, що підтверджують право власності міської ради на земельну ділянку.

ТОВ “ММВЗ” оскаржило відмову у вчиненні нотаріальної дії до господарського суду. У судовому засіданні було встановлено, що земельна ділянка перебуває у державній власності. Суд відмовив заявникові з тих підстав, що міська рада як орган місцевого самоврядування не має права розпоряджатися земельною ділянкою, яка перебуває у державній власності.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Вирішити справу.

Задача 5.

ПАТ “Укрбуд” є правонаступником заводу “Світлий шлях”. З метою отримання в оренду земельної ділянки, на якій розташовуються виробничі потужності ПАТ, його представник звернувся до міської ради про надання земельної ділянки в оренду. Після цього міська рада прийняла рішення, яким надала земельну ділянку в оренду. Цим же рішенням ПАТ було зобов’язано замовити розробку технічної документації на земельну ділянку, погодити проект відведення земельної ділянки з уповноваженими державними органами, а також укласти з місцевою радою договір оренди земельної ділянки. Сплативши за розроблення технічної документації близько 130 тис. гривень та витративши більше року на погодження проекту відведення земельної ділянки, ПАТ передало підписаний зі свого боку договір оренди земельної ділянки приватному нотаріусу Ш. з метою передачі останнім цього договору на підпис голові місцевої ради. ПАТ отримало повідомлення приватного нотаріуса Ш. про те, що ним здійснювалися запити до місцевої ради з метою підписання головою ради договору. Проте, голова міської ради договір не підписав, а пояснень нотаріус не отримав.

Вважаючи таку поведінку голови ради протиправною, а свої права порушеними АТ звернулося до господарського суду про спонукання ради до укладення договору оренди земельної ділянки. Потім позивач позовні вимоги змінив і в якості позовної вимоги визначив визнати договір оренди укладеним. Представник міської ради у судовому засіданні пояснив, що договір укладається на засадах вільного волевиявлення, а тому ніхто не може

примусити раду укласти цей договір, оскільки протилежна поведінка буде суперечити принципу свободи договорів.

Визначити коло суспільних відносин.

З яким позовом АТ необхідно звернутися до суду?

Вирішити справу.

Семінарське заняття 8

Тема: Проблеми правового забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні

1. Поняття соціальної функції права власності на землю.
2. Зміст соціальної функції права власності на землю.
3. Конституційні засади соціальної функції права власності на землю в Україні.
4. Соціально-правова природа розподілу і перерозподілу земель у реформуванні відносин власності на землю.
5. Правове забезпечення соціальної спрямованості розподілу і перерозподілу земель за цільовим призначенням та функціональним використанням.
6. Правове забезпечення справедливого доступу до здійснення права власності на землю в Україні.
7. Правове забезпечення соціального використання і охорони земель сільськогосподарського призначення у здійсненні права власності на землю в ринкових умовах.
8. Правове забезпечення соціального використання і охорони земель у здійсненні права власності на землю в умовах сталого розвитку.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: соціальна функція, сталий розвиток, розподіл і перерозподіл земель.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: соціальне використання і охорона земель, конституційні засади соціальної функції права власності на землю, юридична природа соціальної функції права власності на землю.

Практичне завдання

1. Розробити законопроект щодо вдосконалення процедури безоплатного набуття права власності на землю в Україні;

Задача 1.

Фермерське господарство згідно зі ст. 56, 59 Земельного кодексу України отримало у власність замкнену земельну ділянку лісогосподарського призначення площею 5 га, вкриту лісом, та природну водойму в 3 га. Незабаром голова господарства розпорядився огородити ділянку, зайняту лісом, та заборонив громадянам купатися й рибалити у водоймі. Свої дії він пояснив тим, що за цивільним законодавством він як власник лісу і водойми може на свій розсуд розпоряджатися належним йому майном.

Дайте оцінку дії фермера, керуючись Цивільним, Земельним, Водним та Лісовим кодексами України.

Задача 2.

На земельній ділянці, яка була отримана у власність для індивідуального житлового будівництва, С. вирішив влаштувати водозабірну свердловину для забезпечення водою і встановив вітроелектрогенератор. З метою благоустрою земельної ділянки він також зрубав дерева, які росли на межі з сусідньою земельною ділянкою, не погодивши вирубку з сусідом.

Чи мав право С. здійснювати зазначені дії? У чому полягає зміст добросусідства? Які органи наділені повноваженнями вирішення земельних спорів щодо додержання громадянами правил добросусідства?

Задача 3.

Згідно з рішенням облдержадміністрації в межах міста за рахунок орних земель сільськогосподарського призначення тютюновій фабриці під забудову було передано 30 га. землі, яка використовувалася громадянами для індивідуального городництва. Вважаючи свої права порушеними, вони звернулися до суду про визнання рішення облдержадміністрації незаконним.

Визначити коло суспільних відносин.

Вирішити справу.

1.4. Самостійна робота

Самостійна робота студента є однією з основних складових оволодіння навчальним матеріалом і виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички з організації праці менеджера. Відповіді на питання повинні бути стисло законспектовані з обов'язковими посилання на використані джерела.

Форма контролю самостійної роботи – перевірка конспекту або обговорення на семінарському занятті. Питання самостійної роботи виносяться на поточний, модульний і підсумковий семестровий контроль.

З метою самостійного визначення рівня засвоєння теоретичного матеріалу студентам пропонуються питання для самоконтролю набутих знань.

Самостійна робота (підготовка) студентів є важливою складовою частиною навчального процесу та має на меті закріплення та поглиблення знань і навичок, одержаних на усіх видах навчальних занять; ретельна підготовка до наступних занять, заліку, формування культури розумової праці з чинними правовими нормами, законодавством та практикою його застосування. Під час самостійної підготовки уточнюється коло питань, що підлягають вивченню по

темі, аналізується та вивчається нормативний матеріал, наукові джерела, виконуються завдання.

Самостійна робота студентів має бути логічно пов'язана з іншими видами навчальних занять. Однак вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми не бажано починати з самостійної роботи студентів.

Від якості самостійної підготовки студентів залежить якість семінарських занять, глибина їх теоретичного змісту й активність студентів.

Самостійна робота є методом глибокою вивчення і творчого засвоєння студентами навчальної програми.

Перевірка самостійної роботи студентів здійснюється викладачами, які проводять семінарські та практичні заняття з навчальної дисципліни. Викладач може обрати один з наступних способів перевірки самостійної роботи:

- > проведення перевірки конспектів опрацьованої літератури, яка рекомендується для вивчення теми навчальної дисципліни;
- > фронтального усного опитування;
- > письмового опитування;
- > проведення тестування з вивчених тем;
- > розв'язування ситуаційних завдань до кожної теми навчальної дисципліни.

Для самостійної роботи студентів з кожної теми надається рекомендована література з якою студенти повинні ознайомитися для якісного виконання завдань на самостійну підготовку.

Загальні методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів:

1. Ознайомитися із питаннями, що виносяться на самостійне вивчення студентами.

2. Уважно прочитати матеріал, викладений на лекції і занотований студентами до відповідної теми.

3. Ознайомитися із рекомендованою літературою до відповідної теми (як до семінарського заняття, так і самостійної роботи) і розширити одержані знання під час лекційного заняття (обсяг представлень про конкретні предмети і явища, то входять до предмету регулювання Трудового права зарубіжних країн).

4. За бажанням студент може підготувати коротке повідомлення (до десяти хвилин) з найбільш складного і цікавого питання.

5. У випадку необхідності студент може скористатися індивідуальними консультаціями викладача, який читає лекції, а також викладача, який проводить семінарські та практичні заняття у навчальній групі.

Завдання для самостійної роботи студентів

№ з /п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денн а форма	Заоч на

			форма
1	2	3	4
1	Проблеми становлення земельного права як самостійної галузі права	2	4
	Завдання:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття "земельного права як самостійної галузі права". 2. Класифікувати джерела земельного права України. 3. Охарактеризувати систему земельного права України 4. 1.Розробити схему становлення земельного законодавства України та виокремити проблемні етапи. 5. Встановити роль міжнародних договорів у врегулюванні земельних відносин. 6. 3. Дослідити судову практику та на основі неї встановити роль судових рішень як прецедентів. 	
2	Проблеми реформування відносин власності на землю в Україні	4	4
	Завдання:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суть земельної реформи. 2. Встановити основні проблеми реформування відносин власності на землю в Україні. 3. Детально дослідити одну із проблем реформування. 	
3	Приватизаційні процедури у земельному праві	4	4
	Завдання:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідити чинне законодавство з питання розподілу та приватизації земель в Україні та проаналізувати зміст норм.. 2. Підготувати проект внесення змін до нормативно – правового акту, що регулює питання розподілу та приватизації земель. 	
4.	Правове забезпечення обігу прав на землю	6	6
	Завдання:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Новели законодавчого регулювання обігу прав на землі сільськогосподарського призначення 2. Особливості ринку земель у зарубіжних країнах 3. Проблеми правового регулювання проведення земельних аукціонів в Україні 	
5.	Проблеми законодавчого регулювання припинення та переходу права власності на землю в Україні	4	8
	Завдання:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Встановити механізм припинення та переходу права власності на землю в Україні. 2. Вказати якими нормативно – правовими актами це питання врегульовано та зазначити, які існують колізії та прогалини у врегулюванні припинення та переходу права 	

		власності на землю в Україні. 3. Віднайти способи вирішення цих колізій.		
6.	Особливості реалізації права на землю не власників земельних ділянок		4	4
	Завдання:	1. Охарактеризувати правовий статус осіб – не власників земельних ділянок. 2. Дослідити нормативно – правові акти, що регулюють механізм реалізації права на землю не власників земельних ділянок та зазначити, які існують проблеми реалізації такого права. 3. Запропонувати шляхи подолання проблем реалізації права на землю не власників земельних ділянок.		
7.	Актуальні проблеми управління в сфері використання та охорони земель		4	4
	Завдання:	1. Виділити основні проблеми управління в сфері використання та охорони земель. 2. Запропонувати шляхи розв'язання проблем управління в даній сфері.		
8.	Правові засади ведення державного земельного кадастру		2	2
	Завдання:	1. Проаналізувати механізм обліку земель та ведення державного земельного кадастру. 2. Проаналізувати 3 судові рішення, що стосуються питання обліку земель та ведення державного земельного кадастру.		
9.	Актуальні проблеми розгляду земельних спорів		4	4
	Завдання:	1. Встановити, які органи вирішують земельні спори. Охарактеризувати порядок розгляду земельних спорів органами місцевого самоврядування та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин. 2. Охарактеризувати основні проблеми розгляду земельних спорів.		
10	Проблеми законодавчого регулювання реалізації права власності на землі сільськогосподарського призначення		6	6
	Завдання:	1. Встановити механізм законодавчого регулювання реалізації права власності на землі сільськогосподарського призначення. 2. Виявити основні проблеми законодавчого регулювання реалізації такого права. 3. Підготувати проект змін до будь – якого нормативно – правового акту, що регулює дане питання.		
11	Проблеми правового режиму земель житлової та громадської забудови		4	4
	Завдання:	1. Охарактеризувати правовий режим земель житлової та громадської забудови та виокремити проблематику даного режиму. 2. Підготувати порівняльну таблицю правових режимів земель житлової та громадської забудови та земель рекреаційного		

		призначення.		
12	Проблеми правового режиму земель лісгосподарського призначення та водного фонду		4	4
	Завдання:	1. Написати есе на тему: "Проблеми визначення складу земель лісгосподарського призначення". 2. Розробити табличку співвідношення лісового і земельного законодавства при регламентації правового режиму земель лісгосподарського призначення.		
13	Проблеми правового режиму земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, земель історико-культурного призначення, земель оздоровчого призначення, земель рекреаційного призначення		4	4
	Завдання:	1. Розкрити поняття "земель іншого природоохоронного призначення". 2. Визначити та охарактеризувати правові форми та методи охорони земель історико-культурного призначення. 3. Виокремити проблеми, що стосуються правових форм використання земель оздоровчого призначення.		
14	Проблеми правового режиму земель промисловості, транспорту, енергетики, оборони та іншого несільськогосподарського призначення. Проблеми формування та склад земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та земель іншого несільськогосподарського призначення.		4	4
	Завдання:	1. Написати есе на тему: "Проблеми формування земель транспорту". 2. Розробити порівняльну таблицю проблем правових режимів земель промисловості та енергетики.		
15	Соціальної функції права власності на землю в Україні: проблеми правового забезпечення.		4	6
	Завдання:	1. Здійснити характеристику механізму правового забезпечення державою соціальної функції у відносинах власності на землю. 2. Визначити основні проблеми забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні.		
	Усього		60	68

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі реферату. Завдання

обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.1. Умови виконання завдань

Індивідуальне завдання студентів денної форми навчання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи студента. Тема завдання обирається студентом добровільно і закріплюється за студентом викладачем на початку семестру. Підготовка індивідуального завдання у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою;
- складання плану роботи (вступ, перше питання - розкриття теоретичних аспектів проблеми, друге питання - аналіз фактичних та статистичних даних, висновки, список використаної літератури та інформаційних джерел);
- виклад основних ідей та пропозицій авторів;
- презентація індивідуального завдання на семінарських заняттях (виступ до 5 хвилин).

1.5.2. Теми рефератів

1. Проблеми становлення сучасного земельного законодавства України.
2. Вирішення колізій у земельно-правовому регулюванні.
3. Поняття та сутність земельного процесу як інституту земельного права.
4. Класифікація земельного процесу.
5. Трансформації права власності на землю в Україні
6. Актуальні проблеми завершення земельної реформи на сучасному етапі.
7. Право спільної власності на земельну ділянку.
8. Загальна характеристика правових моделей приватизації земель в Україні.
9. Проблеми законодавчого регулювання безоплатного одержання земельної ділянки із земель запасу, резервного фонду.
10. Передача у приватну власність громадянам земельних ділянок, що були раніше надані їм у користування.
11. Приватизація земельних ділянок громадянами для зайняття фермерським господарством.
12. Передача земельних ділянок у приватну власність членам колективних сільськогосподарських підприємств, кооперативів, працюючим учасникам акціонерних товариств та іншим громадянам України і юридичним особам, що набули право на земельну частку (пай) (у тому числі сертифікаційно-ресертифікаційна передача земель у приватну власність громадян).
13. Приватизація земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій.
14. Проблеми правового регулювання проведення земельних аукціонів в Україні.
15. Проблеми правового регулювання припинення прав на землю в Україні.
16. Відчуження земельних ділянок, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності.

17. Проблеми правового регулювання переходу прав на земельну ділянку за умови придбання будівлі чи споруди.
18. Проблеми трансформації права постійного землекористування в Україні.
19. Проблеми правового регулювання земельного сервітуту, емфітевзису та суперфіцію.
20. Право загального землекористування – перспективи правового регулювання.
21. Проблеми правового режиму земельних ділянок житлово-будівельних (житлових) і гаражно-будівельних кооперативів, багатоквартирних жилих будинків.
22. Проведення з обліку земель та ведення державного земельного кадастру.
23. Державна реєстрація земельних ділянок та прав на них як самостійний вид земельного процесу: нормативно-правові засади формування та розвитку.
24. Загальна характеристика проведення державної експертизи землевпорядної документації.
25. Способи захисту земельних прав.
26. Розпорядження землями сільськогосподарського призначення
27. Юридична природа соціальної функції права власності на землю.
28. Проблеми забезпечення реалізації принципу балансу приватних та публічних інтересів у відносинах власності на землю.
29. Конституційні гарантії права власності на землю Українського народу.

1.5.3. Тематика курсових

1. Принципи земельного права.
2. Система земельного права.
3. Співвідношення земельного права з іншими галузями права.
4. Джерела земельного права.
5. Поняття та зміст земельної реформи.
6. Основні етапи здійснення земельної реформи, їх особливості.
7. Поняття, структура, види земельних правовідносин.
8. Суб'єкти права власності на землю.
9. Виникнення та припинення права власності на землю.
10. Поняття і зміст права власності на землю.
11. Порядок та форми передачі земель у приватну власність.
12. Придбання земельних ділянок на підставі цивільно-правових угод.
13. Земельні торги.
14. Право оренди земельної ділянки.
15. Права та обов'язки землекористувачів.
16. Порядок встановлення та дія земельного сервітуту.
17. Поняття та зміст добросусідства.
18. Суборенда земельної ділянки.
19. Права та обов'язки за договором оренди землі.

20. Встановлення та зміна цільового призначення земель.
21. Право власності на землю територіальних громад.
22. Право власності на землю держави.
23. Обмеження прав на земельну ділянку.
24. Порядок безоплатної приватизації земельних ділянок.
25. Порядок продажу земельних ділянок державної та комунальної власності.
26. Підстави примусового припинення права власності на землю.
27. Викуп земельних ділянок для суспільних потреб.
28. Порядок вилучення земельних ділянок.
29. Примусове відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності.
30. Порядок передачі земельних ділянок в оренду.
31. Система органів управління земельним фондом.
32. Моніторинг земель.
33. Державний земельний кадастр.
34. Поняття та завдання охорони земель.
35. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель.
36. Процес надання та вилучення земель.
37. Поняття, види земельних спорів та порядок їх вирішення.
38. Загальна характеристика юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства.
39. Способи захисту прав на земельні ділянки.
40. Консервація земель.
41. Контроль за використанням та охороною земель.
42. Державна реєстрація земельних ділянок.
43. Плата за землю.
44. Відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва власникам землі і землекористувачам.
45. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.
46. Правові форми використання земель сільськогосподарською призначення
47. Правовий режим земель житлової та громадської забудови
48. Правовий режим земель природно-заповідного фонду.
49. Особливості правового режиму земель оздоровчого призначення.
50. Особливості правового режиму земель рекреаційного призначення.
51. Особливості правового режиму земель історико-культурного призначення.
52. Види права користування землями лісогосподарського призначення.
53. Правовий режим земель промисловості.
54. Особливості правового регулювання земельних відносин в зарубіжних країнах.
55. Форми права власності на землю за правовими системами зарубіжних країн.

1.5.4. Методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань

Метою виконання індивідуальних завдань є закріплення і систематизація студентами отриманих знань у процесі участі в аудиторних заняттях і самостійної роботи.

Для виконання індивідуальних завдань студенти повинні використовувати законодавчі та підзаконні акти, інструктивно-методичні матеріали, науково-монографічну літературу, статистичні дані, аналітичну інформацію правоохоронних органів, а також практику та специфіку діяльності установ.

Індивідуальне завдання виконується комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А 4 (210 мм x 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних берегів: лівого – 30 мм, верхнього та нижнього – 20 мм, правого – не менше 10 мм.

Завдання повинно бути структурованою, тобто після титульного аркуша містити: план, вступ, три (два) розділи, висновки, список використаних джерел. Складові частини роботи не обов'язково починати з нового аркуша. Розділи плану роботи формулюються самостійно студентом як найважливіші напрями розкриття її теми. Виклад роботи подається за наведеним нижче порядком.

Обсяг роботи має забезпечувати належне висвітлення теми і не повинен перевищувати: реферату – 10, курсової роботи – 25 сторінок друкованого тексту шрифтом Times New Roman кеглем 14 з півторачним міжрядковим інтервалом.

Робота починається з титульного аркуша. Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється.

Титульний аркуш реферату оформлюється за зразком 1. В тексті реферату вступ, розділи та висновки структурно не виділяються. Розділи плану роботи формулюються як найважливіші напрями розкриття її теми. Після тексту реферату подається список використаних джерел. Виклад роботи подається за наведеним нижче порядком.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра трудового, земельного та господарського права

Навчальна дисципліна:
Земельне право

РЕФЕРАТ
на тему:
„ ... назва теми ... „

Виконав:
Іванов
Іван Іванович
студент 4 групи
1 курсу магістратури
юридичного факультету

Перевірив:
Костяшкін
Іван Олександрович,
завідувач кафедри,
доктор юридичних наук,
доцент

Хмельницький
2023

ПЛАН

		Стор.
Вступ	-	2
1. (назва першого розділу)	-	3
2. (назва другого розділу)	-	6
3. (назва третього розділу)	-	9
Висновки	-	12
Список використаних джерел	-	14

Вступ

.....
(Виклад змісту вступу)

1. (назва першого розділу)

.....
(Виклад змісту першого розділу)

2. (назва другого розділу)

.....
(Виклад змісту другого розділу)

3. (назва третього розділу)

.....
(Виклад змісту третього розділу)

Висновки

.....
(Виклад змісту висновків)

Список використаних джерел

1. . . . (реквізити джерела)
2. . . . (реквізити джерела)
3. . . . (реквізити джерела), (і т.д. відповідно до вимог оформлення списку джерел).

Нижче списку використаних джерел рукописним способом зазначаються дата виконання реферату і особистий підпис студента.

1.6. Підсумковий контроль**1.6.1. Питання для підсумкового контролю**

1. Особливості земельних правовідносин.
2. Класифікація земельних правовідносин. Поділ земельних правовідносин за категоріями земель, інститутами земельного права.
3. Структура земельних правовідносин.
4. Суб'єкти земельних правовідносин.

5. Об'єкти земельних правовідносин.
6. Зміст земельних правовідносин.
7. Підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин.
8. Правовий режим земель.
9. Співвідношення земельного права з екологічним правом.
10. Проблеми становлення сучасного земельного законодавства України.
11. Особливості джерел земельного права.
12. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела земельного права.
13. Значення указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, відомчих актів як джерел земельного права.
14. Роль міжнародних договорів, в регулюванні земельних відносин.
15. Розширення предмету земельного права в умовах земельної реформи в Україні.
16. Проблеми становлення сучасного земельного законодавства України.
17. Вирішення колізій у земельно-правовому регулюванні.
18. Поняття та сутність земельного процесу як інституту земельного права.
19. Класифікація земельного процесу.
20. Трансформації права власності на землю в Україні
21. Актуальні проблеми завершення земельної реформи на сучасному етапі.
22. Право спільної власності на земельну ділянку.
23. Загальна характеристика правових моделей приватизації земель в Україні.
24. Проблеми законодавчого регулювання безоплатного одержання земельної ділянки із земель запасу, резервного фонду.
25. Передача у приватну власність громадянам земельних ділянок, що були раніше надані їм у користування.
26. Приватизація земельних ділянок громадянами для зайняття фермерським господарством.
27. Приватизація земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій.
28. Проблеми правового регулювання проведення земельних аукціонів в Україні.
29. Проблеми правового регулювання припинення прав на землю в Україні.
30. Відчуження земельних ділянок, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності.
31. Проблеми правового регулювання переходу прав на земельну ділянку за умови придбання будівлі чи споруди.
32. Проблеми трансформації права постійного землекористування в Україні.
33. Проблеми правового регулювання земельного сервітуту, емфітевзису та суперфіцію.
34. Право загального землекористування – перспективи правового регулювання.
35. Проблеми становлення системи органів державного управління земельним фондом та їх повноваження у сфері використання та охорони земель.
36. Держгеокадастр та його органи на місцях.

37. Повноваження органів виконавчої влади в галузі земельних відносин.
38. Компетенція органів місцевого самоврядування в сфері управління використанням та охороною земель.
39. Поняття та види контролю у галузі використання та охорони земель.
40. Загальна характеристика провадження щодо здійснення державного контролю у галузі використання та охорони земель.
41. Поняття моніторингу земель як особливої форми контролю у галузі використання та охорони земель, його завдання та види.
42. Порядок здійснення моніторингу земель за земельним законодавством України.
43. Планування використання земель.
44. Завдання та зміст економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.
45. Використання техногенно забруднених земель.
46. Проблеми становлення земельного процесу.
47. Співвідношення процесуальних норм земельного права із адміністративним, цивільним та кримінальним правом.
48. Проблеми підвідомчості земельних спорів.
49. Підсудність земельних спорів.
50. Розгляд земельних спорів в адміністративних судах.
51. Процедура вирішення земельних спорів органами державної влади та місцевого самоврядування.
52. Земельно-процесуальні норми та земельно-процесуальні відносини.
53. Проблеми позитивної та ретроспективної відповідальності у земельному праві.
54. Особливості складу земель сільськогосподарського призначення.
55. Пріоритет сільськогосподарського землекористування.
56. Проблеми встановлення правових форм використання земель сільськогосподарського призначення.
57. Правовий режим земель фермерського господарства.
58. Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам і втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.
59. Особливості вилучення сільськогосподарських земель.
60. Особливості правової охорони земель сільськогосподарського призначення.
61. Поняття, цільове призначення та склад земель житлової та громадської забудови.
62. Проблеми законодавчого забезпечення, що визначає правовий режим земель житлової та громадської забудови.
63. Планування та забудова земель населених пунктів.
64. Генеральний план населеного пункту.
65. Встановлення та зміна меж населених пунктів.
66. Проведення з обліку земель та ведення державного земельного кадастру.

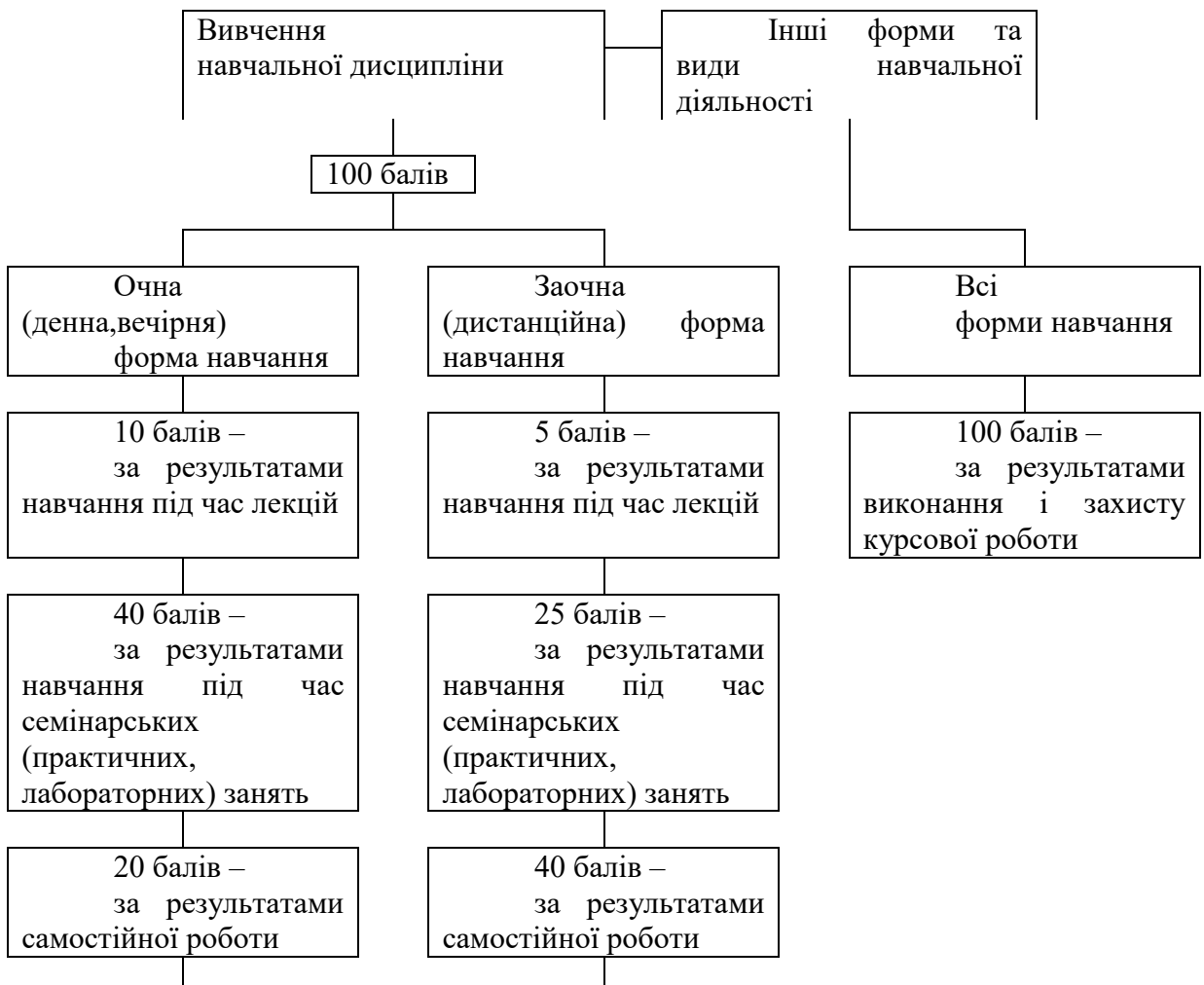
67. Державна реєстрація земельних ділянок та прав на них як самостійний вид земельного процесу: нормативно-правові засади формування та розвитку.
68. Загальна характеристика проведення державної експертизи землевпорядної документації.
69. Способи захисту земельних прав.
70. Розпорядження землями сільськогосподарського призначення
71. Юридична природа соціальної функції права власності на землю.
72. Проблеми забезпечення реалізації принципу балансу приватних та публічних інтересів у відносинах власності на землю.
73. Конституційні гарантії права власності на землю Українського народу.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Особливості земельних правовідносин.
2. Юридична природа соціальної функції права власності на землю.
3. Суб'єкти права власності на землю держави.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів семестрової оцінки студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

30 балів – за результатами складання семестрового контролю
Додаткові бали

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 8 лекційних занять за денною формою навчання і 7 лекційних занять за заочною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій							
			1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Денна	8	1,3	2,6	3,9	5,2	6,5	7,8	9	10
2.	Заочна	7	0,7	1,4	2,1	2,9	3,6	4,3	5,0	x

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 7 семінарських занять за денною формою навчання.

Обсяг балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час семінарських (практичних, лабораторних) занять з навчальної дисципліни, визначається за формулою: $\sum c = (B_1 + B_2 + \dots + B_n) / n \times K$, де: $\sum c$ – загальна сума балів; B – кількість балів, отриманих на одному занятті; n – кількість семінарських (практичних, лабораторних) занять, визначених робочою програмою; K – коефіцієнт, який, як правило, дорівнює 9.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному здобувачеві вищої освіти до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття. Бали заносяться до документів обліку успішності здобувачів вищої освіти науково-педагогічним працівником, який провів заняття, одразу після його завершення. У разі виконання здобувачами вищої освіти під час семінарського (практичного, лабораторного) заняття видів робіт, які передбачають додаткову перевірку науково-педагогічним працівником після закінчення заняття, остаточні бали повинні бути виставлені не пізніше третього робочого дня після проведення заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8.

Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

з/п	Тема	Номер теми															Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	
.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14
.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	5															5
	Усього балів																20

4.1. Базові джерела

4.1.1. Нормативні акти

1. Конституція України. Голос України.1996. 13.07.96.
2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. Урядовий кур'єр. 2001. №211-212, 15.11.2001.
3. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-ХІІ (в ред. від 08.02.2006 р. № 3404-ІV). Відомості Верховної Ради України. 2006. № 21. Ст.170.
4. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 36. Ст. 340.
5. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. Відомості Верховної Ради України.1995. № 24. Ст. 189.
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-ІV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356.
7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. Ст. 546.
8. Про приватизацію земельних ділянок: Декрет Кабінету Міністрів України від 26.12.1992 р. ВВРУ. 1993. № 10. Ст. 79.
9. Про оренду землі: Закон України від 6.10.1998 р. ВВРУ. 2004. № 10. Ст. 102.
10. Про меліорацію земель: Закон України від 14.01.2000 р. Урядовий кур'єр. 16.02.2000.
11. Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 7.02.2002 р. ВВРУ. 2002. № 30. Ст. 204.
12. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. ВВРУ. 2003. № 39. Ст. 349.

13. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв): Закон України від 22.05.2003 р. ОВУ. 2003. № 26. Ст. 1252.
14. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. ОВУ. 2003. № 25. Ст. 1178. Ст. 122.
15. Положення про моніторинг земель: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 р. № 661. ЗП Уряду України. 1994. № 1. Ст. 5.
16. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р. ВВРУ. 2003. № 39. Ст. 350.
17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5245-VI. ОВУ. 2012. № 78. Ст. 3152.
18. Про державний земельний кадастр: Закон України від 7 липня 2011 року № 3613-VI. ОВУ. 2011. № 60. Ст. 2405.
19. Про Стратегію сталого розвитку Україна – 2020: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. Урядовий кур'єр. 2015. 15 січня. № 6.
20. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні: Закон України від 10 липня 2018 року № 2498-VIII. ВВРУ. 2018. № 60. Ст. 277.
21. Про внесення змін до Земельного кодексу України та деяких інших законодавчих актів щодо протидії рейдерству: Закон України від 5 грудня 2019 року № 0858 (проект). URL: www.rada.gov.ua.
22. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31.03.2020 р. № 552-IX. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-IX.
23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин: Закон України від 28 квітня 2021 року № 1423-IX URL: www.rada.gov.ua.
24. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України від 24 березня 2022 року № 2145-IX URL: www.rada.gov.ua.
25. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 12 травня 2022 року № 2247-IX URL: www.rada.gov.ua.
26. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення системи оформлення прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення та удосконалення законодавства щодо охорони земель від 19 жовтня 2022 року №2698-IX URL: www.rada.gov.ua.
27. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16.04.2004 р. URL: www.rada.gov.ua/.

7.1.2. Література

1. Андрейцев В.І. Земельне право і законодавство суверенної України: Актуальні

- проблеми практичної теорії. К.: Знання. 2005. 445 с.
2. Андрейцев В.І. Наукова доктрина формування сучасної системи земельного законодавства і права за об'єктами земельних правовідносин: методологічні аспекти. Право України. 2020. №5. С.15-28.
 3. Велика українська юридична енциклопедія у 20т. Т.16: Земельне та аграрне право, Харків: Право. 2019. 696с.
 4. Гетьман А.П. Теоретико-методологічні засади формування національної доктрини земельного права. Право України. 2020. №5. С.29-42
 5. Земельне право : підручник. 3-тє вид., доп. і перероб.; за ред. М. В. Шульги. Харків : Юрайт, 2023. 592 с.
 6. Земельне право України: навчальний посібник / І.І. Каракаш, В. Д. Сидор, Т. Є. Харитонова та ін. / за ред. І. І. Каракаша та Т. Є. Харитонової. Одеса: Юридична література, 2017. 588 с.
 7. Земельне право України: навч. посіб / А. М. Мірошніченко. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К.: Алерта, 2012. 391 с.
 8. Земельне право України: підручник / за ред. В. В. Носіка. Київ: Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2008. 511 с.
 9. Кулинич П. Ф. Земельне законодавство України періоду земельної реформи: основні тенденції розвитку. Право України. 2020. №5. С.63-75
 10. Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: монографія / П. Ф. Кулинич ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К.: Логос, 2011. 688 с. Вівчаренко О. А. Правова охорона земель в Україні. О. А. Вівчаренко. К.: Юрінком Інтер, 2010. 336 с.
 11. Коваленко Т. Правові аспекти адаптації земельного законодавства України до законодавства Європейського Союзу [Текст] / Т.Коваленко. Публічне право. 2016. №2. С.19-26.
 12. Коваленко Т. О. Реалізація принципу законності у регулюванні земельних відносин в Україні: проблеми законодавчого забезпечення : монографія. Київ: Правова єдність, 2017. 672 с.
 13. Ковальський Д. В. Земельно-процесуальні правовідносини: монографія. Д. В. Ковальський. К.: Юрінком Інтер, 2009. 176с.
 14. Костяшкін І. О. Право загального землекористування: монографія. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2010. 148 с.
 15. Костяшкін І. О. Правове забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні: монографія. К.-Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 429 с.
 16. Костяшкін І. О. Вирішення спорів щодо земельних ресурсів. *Вирішення спорів у сфері природокористування* / Вісьтак М. Я., Жолнович О. І., Кагановська Т. Є. та ін., під ред. У. Гельманна, К. П. Пейчева. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права. 2015. С. 40–58.
 17. Лісова Т.В. Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні проблеми [Текст] : монографія / Т. В. Лісова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Юрайт, 2020. - 396 с.
 18. Мірошніченко А. М. Колізії у правовому регулюванні земельних відносин: монографія. Київ: Правова єдність, 2009. 268 с.
 19. Носік В. В. Право власності на землю Українського народу: Монографія. Юрінком Інтер, 2006. 544с.
 20. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України: (за станом нормат.-прав. актів та суд. практики на 10 квіт. 2013 р.) / А. М. Мірошніченко, Р. І. Марусенко. 5-те вид., змін. і допов. К.: Правова єдність, 2013. 542 с.

21. Носік В. В. Земельне право і законодавство України: системна криза чи зміна парадигми в умовах реалізації цілей сталого розвитку в Україні до 2030 року? Право України. 2020. №5. С.76-90.

Додаткові джерела

Тема 1

1. Бурдін М. Столипінська реформа земельних відносин та її зв'язок із цивілізаційно-правовим розвитком України [Текст] / М. Бурдін // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – №10. - С.71-76.
2. Бурдін М. Земельні відносини в інституційно-правовому і соціальному вимірі [Текст] / М. Бурдін // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – №12. - С.114-120.
3. Бусуйок Д. Державне управління у сфері раціонального використання й охорони земель: межі регулювання земельного та адміністративного права / Діана Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 6. – С. 95-97.
4. Ващишин М. Я. Проблеми екологізації законодавства України / М. Я. Ващишин // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 12. – С. 115-118.
5. Гетьман А.П. Теоретико-методологічні засади формування національної доктрини земельного права. Право України. 2020. №5. С.29-42
6. Гетьман А. П. Методологічні аспекти розвитку науки про земельне право / А. П. Гетьман // Право України. – 2009. – № 9. – С. 15-18.
7. Євстигнєєв А. Пріоритетність вимог екологічної безпеки як принцип земельного законодавства України / Андрій Євстигнєєв // Юридична Україна. – 2011. – № 2. – С. 62-67.14.
8. Костяшкін І.О. До питання конституційно-правових засад соціальної функції права власності на землю в Україні / І.О. Костяшкін // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 5. – С. 67-74.
9. Костяшкін І. О. Окремі питання правового регулювання цільового призначення земель як умови забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні. Університетські наукові записки. 2013. № 3 (47). С. 316–323.
10. Кулинич П. Проблеми визначення системи земельного права як галузі правової системи України [Текст] / П. Кулинич // Право України. – 2017. – №5. - С.63-70.
11. Кулинич П. Предмет земельного права України / Павло Кулинич // Право України. – 2008. – № 9. – С. 81-87.
12. Лобунько А. Еволюція розвитку поділу земель за їх категоріями як основним цільовим призначенням: історія, методологія [Текст] / А. Лобунько // Землевпорядний вісник. – 2015. – №11. - С.17-21.
13. Мірошніченко А. М. Земельна ділянка як об'єкт права: абстракція чи реальність? Право України. 2020. №5. С.91-105.

14. Мунтян В. Л. Актуальність екологізації земельного законодавства України / В. Л. Мунтян // Право України. – 2012. – № 7. – С. 28-32.

15. Носік В. В. Вступ до курсу „Земельне право України” / В. В. Носік // Право України. – 2012. – № 7. – С. 88-103.

16. Носік В. В. Земельне право у системі приватного і публічного права України: проблеми теорії і практики / В. В. Носік // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – Серия „Юридические науки”. – Том 23 (62). – № 2. – 2010. – С. 150-160.

17. Оверковська Т. Землі України як об'єкт правової охорони [Текст] / Т. Оверковська // Підприємництво, господарство і право. – 2015. – №1. - С.56-61.

18. Семчик В. І. Земельне право як галузь науки та навчальна дисципліна / В. І. Семчик // Право України. – 2012. – № 7. – С. 12-21.

19. Титова Н. І. Землі як об'єкт правового регулювання / Н. І. Титова // Право України. – 1998. – № 4. – С. 10-15.

20. Третяк А. Поняття, сутність та зміст раціонального використання землі: теорія, методологія та практика [Текст] / А. Третяк // Землевпорядний вісник. – 2015. – №8. - С.21-25.

21. Федорович В. І. Принципи земельного права України / В. І. Федорович // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2001. – Випуск 36. – С. 408-412.

22. Швець В. Д. Органи державної влади України як суб'єкти земельних правовідносин / за ред. В. І. Семчика. – К.: Видавничий дім „УКРПОЛ”, 2009. – 248 с.

23. Шульга М. В. Актуальные правовые проблемы земельных отношений в современных условиях / Шульга М. В. – Харьков: Фирма „Консум”, 1998. – 224 с.

Тема 2

І. Законодавство

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні: Закон України від 10 липня 2018 року № 2498-VIII. ВВРУ. 2018. № 60. Ст. 277.

2. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. // Урядовий кур'єр від 30 серпня 2011 року. – № 157.

3. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв): Закон України від 05.06.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 38. – Ст. 314.

4. Про земельну реформу: Постанова Верховної Ради УРСР від 18.12.1990 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 10. – Ст. 100.

5. Про прискорення земельної реформи та приватизації землі: Постанова Верховної Ради України від 13.03.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 25. – Ст. 355.

6. Про виконання земельного законодавства при реформуванні аграрного сектору економіки: Постанова Верховної Ради України від 11.01.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 6-7. – Ст. 45.

7. Про приватизацію земельних ділянок: Декрет Кабінету Міністрів України від 26.12.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 10. – Ст. 79 (втратив чинність на підставі Закону України від 14.09.2006 р. № 139-V).

8. Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва: Указ Президента України від 10.11.1994 р. // Голос України. – 1994. – 16 листопада.

9. Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям: Указ Президента України від 08.08.1995 року // Урядовий кур'єр від 12.08.1995 р. – № 121.

10. Про гарантування захисту економічних інтересів та поліпшення соціального забезпечення селян-пенсіонерів, які мають право на земельну частку (пай): Указ Президента України від 15.12.1998 р. // Офіційний вісник України. – 1998. – № 50. – Ст. 24.

11. Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки: Указ Президента України від 03.12.1999 р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 49. – Ст. 11.

12. Про Основні напрямки земельної реформи в Україні на 2001-2005 роки: Указ Президента України від 30.05.2001 р. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст. 986.

13. Про додаткові заходи щодо соціального захисту селян-власників земельних ділянок та земельних часток (паїв): Указ Президента України від 02.02.2002 р. // Офіційний вісник України. – 2002. – № 6. – Ст. 239.

14. Про затвердження порядку реєстрації договорів оренди земельної частки (паю): Постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 4. – Ст. 113.

II. Література

1. Андрейцев В.І. Наукова доктрина формування сучасної системи земельного законодавства і права за об'єктами земельних правовідносин: методологічні аспекти. Право України. 2020. №5. С.15-28.

2. Андрейцев В. І. Правові засади земельної реформи і приватизації земель в Україні: Навч.-практ. посіб. / В. І. Андрейцев. – К.: Істина, 1999. – 320 с.

3. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / О. Г. Бондар. – К., 2005. – 22 с.

4. Будзілович І. Фактори негативного впливу на правове забезпечення земельної реформи в Україні / І. Будзілович, А. Юрченко // Право України. – 1998. – № 7. – С. 24-29.

5. Вівчаренко О. А. Право власності на землю в Україні (актуальні проблеми) / Олег Антонович Вівчаренко. – Івано-Франківськ: ЗАТ „Надвірнянська друкарня”, 1998. – 179 с.
6. Воскобійник М. В. Правове забезпечення комунальної власності на землю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природно-ресурсове право” / М. В. Воскобійник. – Х., 2007. – 20 с.
7. Гуменюк В. І. Земельна реформа: правові аспекти / В. І. Гуменюк, В. П. Паліюк. – Київ: ВД „Ін Юре”, 2005. – 368 с. 27
8. Гуревський В. К. Право приватної власності громадян України на землі сільськогосподарського призначення / Гуревський В. К. – Одеса: Астро Принт, 2000. – 136 с.
9. Заєць О. І. Правове забезпечення сучасної земельної реформи / О. І. Заєць // Земельне право: підручник / [Шульга М. В., Багай Н. О., Гордєєв В. І. і ін.]; за ред. М. В. Шульги. – Х.: Право, 2013. – § 7. – С. 36-48.
10. Заєць О. І. Правові аспекти земельної реформи в Україні / Олена Іванівна Заєць. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2006. – 185 с.
11. Заставська Л. П. Право власності на землю в Україні (розвиток та основні риси): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природно-ресурсове право” / Л. П. Заставська. – К., 2003. – 19 с.
12. Морозов Є. Викопіювання з кадастрової карти для ідентифікації земельної ділянки. Юридичний вісник України. 2020. №7, 21-27 лютого. С.14.
13. Каракаш И. И. Право собственности на землю и право землепользования в Украине: Научно-практ. пособие / Илья Иванович Каракаш. – К.: Истина, 2004. – 216 с.
14. Комарова О. С. Правове регулювання залучення земельних ділянок комунальної форми власності у господарський обіг: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природно-ресурсове право” / О. С. Комарова. – К., 2012. – 17 с.
15. Костяшкін І. О. Окремі аспекти права власності на землю Українського народу. Університетські наукові записки. 2017. № 3. С. 204–214.
16. Костяшкін І. О. Зобов’язальний зміст права власності як умова поєднання приватних та публічних інтересів/ І. О. Костяшкін // Наука і правоохорона. 2018. С. 103-110 № 1. URL: <http://naukaipravooohorona.com/>
17. Костяшкін І. Соціальна функція права власності на землю в Україні: поняття та істотні ознаки / І. Костяшкін // Право України. – 2012. – № 6. – С. 181–188.
18. Костяшкін І. О. До питання про зміну форм власності на землю в Україні // Університетські наукові записки. – 2006. – № 3–4. – С. 293–297.
19. Костяшкін І. О. Правові аспекти зміни колективної власності на землю в Україні / І. О. Костяшкін // Земельне право України. Теорія і практика. – 2007. – № 8-9. – С. 33-39.

20. Костяшкін І. О. Правові аспекти соціального використання земель в умовах завершення земельної реформи в Україні / І. О. Костяшкін // *Visegrad Journal on Human Rights*. – Bratislava, 2016. – Oct. – № 4/2. – С. 139–143.
21. Кулинич П. Про "перегини на горі", або Хто контролюватиме використання земель об'єднаної територіальної громади? *Юридичний вісник України*. 2020. №13-15, 3-23 квітня. С.4.
22. Кальніченко А. Про проблеми колективних земель [Текст] / А. Кальніченко // *Землевпорядний вісник*. – 2017. – №2. – С.38-40.
23. Кулинич П. Ф. Земельна децентралізація: як краще передати землю у власність об'єднаних територіальних громад. *Юридичний вісник України*. 2019. №5. С.14.
24. Кудінов В. О. Правове регулювання земельної реформи в Україні в умовах Євроінтеграції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / В. О. Кудінов. – К., 2010. – 18 с.
25. Литвинець В. М. Право територіальної громади села на землю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / В. М. Литвинець. – К., 2011. – 17 с.
26. Настіна О. І. Право державної власності на землю в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / О. І. Настіна. – К., 2011. – 19 с.
27. Петлюк Ю. Реформування земельних відносин у сільськогосподарських підприємствах та організаціях України: історико-законодавчий аспект / Юрій Петлюк // *Підприємництво, господарство і право*. – 2010. – № 9. – С. 21-23.
28. Репін К. Земельна реформа: крізь призму минулого і сучасного [Текст] / К.Репін // *Землевпорядний вісник*. – 2016. – №7. – С.30-34.
29. Репін К. Ринок земель: соціально-економічний аспект [Текст] / К.Репін // *Землевпорядний вісник*. – 2017. – №2. – С.22-25.
30. Семчик В. І. Земельна реформа і розвиток земельного права України після 1991 р. / В. І. Семчик // *Земельне право України: підруч. [для студ. юрид. спец. вищ. навч. зал.]* / Семчик В. І., Кулинич П. Ф., Шульга М. В. – К.: Вид. Дім „Ін Юре”, 2008. – Розділ 2. – С. 74-83.
31. Шавалюк Л. Земельне питання: куди підемо? [Текст] / Л. Шавалюк // *Український тиждень*. – 2017. – №25. – С.27-42.
32. Шульга М. В. Право спільної часткової власності на земельну ділянку в земельно-правовій доктрині України. *Право України*. 2020. №5. С.116-127.

Тема 3

І. Законодавство

1. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 року № 1952-IV// [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

2. Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва: Закон України від 14.09.2000 р. № 1953-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 45. – Ст. 375.

3. Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними: Постанова КМУ від 7 червня 2017 р. № 413 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua. (втратила чинність)

4. Про організацію робіт та методику розподілу земельних ділянок між власниками земельних часток (паїв) : Постанова КМУ від 04.02.2004 р. № 122 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 5. – Ст. 241.

II. Судова практика

1. Про практику застосування судами законодавства під час розгляду цивільних справ про захист права власності та інших речових прав: Інформаційний лист Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 28.01.2013 р. № 24-150/0/4-13 – Режим доступу: sc.gov.ua/ua/2013_rik.html

2. Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування: Інформаційний лист Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16.05.2013 р. № 24-753/0/4-13 – Режим доступу: sc.gov.ua/ua/2013_rik.html

III. Література

1. *Глотова О. В. Правове регулювання угод із земельними ділянками в Україні: монографія / Олена Володимирівна Глотова. – Одеса: Фенікс, 2008. – 251 с.*

2. Дремлюга К. О. Підстави набуття прав на землю громадянами України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / К. О. Дремлюга. – К., 2010. – 21 с.

3. Ковальчук Т. Проблеми ефективності правового забезпечення приватизації земель в Україні / Тетяна Ковальчук, Тетяна Коваленко, Анатолій Мірошніченко // Юридична Україна. – 2009. – № 2. – С.63-68.

4. Когут Н. Д. Правове забезпечення безоплатної приватизації земель в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / Н. Д. Когут. – К., 2011. – 20 с.

5. *Костяшкін І. О. До питання правового регулювання припинення прав на землю / І. О. Костяшкін // Університетські наукові записки. – 2007. – № 1. – С. 164–169.*

6. Костяшкін І. О. Іпотека землі: проблеми законодавчого регулювання / І. О. Костяшкін // Університетські наукові записки. – 2009. – № 2. – С. 139–142.

7. Костяшкін І. О. Право на безоплатне одержання земельної ділянки: проблеми законодавчого регулювання / І. О. Костяшкін // Університетські наукові записки. – 2010. – № 2. – С. 149–155.

8. Костяшкін І. О. Безоплатна приватизація землі як умова забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні / І. О. Костяшкін // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2013. – № 8. – С. 61–67

9. *Костяшкін І. О. Правове забезпечення обігу земель як умова реалізації соціальної функції права власності на землю / І. О. Костяшкін // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – Вип. 60. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2013. – С. 330–336.*

10. Марусенко Р.І. Проблеми набуття права власності на землю за набувальною давністю. *Журнал східноєвропейського права.*–2019.№ 60. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2019/02/marusenko_60.pdf

11. Настечко К. О. Оформлення прав на земельні ділянки: монографія / Катерина Олександрівна Настечко. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 240 с.

12. Приватизація земель за законодавством України : наук.-практ. посіб. (для посадових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, установ, організацій) / С. В. Гринько, С. Ф. Домбровський, І. О. Костяшкін, А. М. Савчук. – Хмельницький : ЦППК, 2009. – 78 с.

13. Попов А. Поняття, зміст і завдання консолідації земель : європейський досвід [Текст] / А. Попов // Землевпорядний вісник. – 2015. – №1. - С.36-40.

14. Третяк А. Проблеми формування інституціонального середовища ринку пайових земельних ділянок та роль землеустрою у їх вирішенні [Текст] / А. Третяк // Землевпорядний вісник. – 2015. – №64. - С.28-32.

15. Федорович В. І. Набуття прав на землі в Україні іноземними суб'єктами підприємництва: проблеми правового регулювання / В. І. Федорович // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2010. – Випуск 50. – С. 216-223.

16. Яніцький В. П. Порядок набуття права власності на земельну ділянку в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природо-ресурсне право” / В. П. Яніцький. – К., 2007. – 18 с.

Тема 4

І. Законодавство

1. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 року № 1952-IV// [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

2. Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними: Постанова КМУ від 7 червня 2017 р. № 413 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

II. Судова практика

1. Про практику застосування судами законодавства під час розгляду цивільних справ про захист права власності та інших речових прав: Інформаційний лист Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 28.01.2013 р. № 24-150/0/4-13 – Режим доступу: sc.gov.ua/ua/2013_rik.html

2. Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування: Інформаційний лист Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16.05.2013 р. № 24-753/0/4-13 – Режим доступу: sc.gov.ua/ua/2013_rik.html

III. Література

1. Глотова О. В. Правове регулювання угод із земельними ділянками в Україні: монографія / Олена Володимирівна Глотова. – Одеса: Фенікс, 2008. – 251 с.

2. Костяшкін І. О. До питання правового регулювання припинення прав на землю / І. О. Костяшкін // Університетські наукові записки. – 2007. – № 1. – С. 164–169.

3. Костяшкін І. О. Іпотека землі: проблеми законодавчого регулювання / І. О. Костяшкін // Університетські наукові записки. – 2009. – № 2. – С. 139–142.

4. Костяшкін І. О. Правове забезпечення обігу земель як умова реалізації соціальної функції права власності на землю / І. О. Костяшкін // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – Вип. 60. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2013. – С. 330–336.

5. Попов А. Поняття, зміст і завдання консолідації земель : європейський досвід [Текст] / А. Попов // Землевпорядний вісник. – 2015. – №1. – С.36-40.

Тема 5

I. Законодавство

1. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV (в ред. Закону від 02.10.2003 р. № 1211- // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 10. – Ст. 102.

2. Про затвердження Типового договору оренди землі: Постанова КМУ від 03.03.2004 р. № 220 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 9. – Ст. 527.

3. Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг: Закон України від 14 грудня 1999 року N 1286-XIV // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

4. Про концесії: Закон України від 16.07.1999 р. № 997-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 41. – Ст. 372.

II. Судова практика

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X „Перехідні положення” Земельного кодексу України (справа про постійне

користування земельними ділянками) від 22.09.2005 р. № 5-рп/2005. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

III. Література

1. Бахуринська М. М. Правові засади концесії земельної ділянки за законодавством України / М. М. Бахуринська; за ред. В. І. Андрейцева. – К.: Знання, 2010. – 230 с.
2. Бердніков Є. Трансформація інституту постійного землекористування з прийняттям нового Земельного кодексу України / Є. Бердніков, П. Пастушенко // Право України. – 2004. – № 2. – С. 60-66.
3. Бусуйок Д. В. Правове регулювання виникнення, здійснення та припинення прав на землю: Навч. посібник / За заг. ред. П. Ф. Кулінина. – К.: Вид-во Європейського університету, 2010. – 185 с.
4. Дремлюга К. О. Набуття права оренди земельної ділянки: правове регулювання / К. О. Дремлюга // Університетські наукові записки. – 2007. – № 4 (24). – С. 276-278.
5. Закон України «Про оренду землі». Науково-практичний коментар. – К.: „Центр учбової літератури”, 2013. – 280 с.
6. Зорич Г. А. Право постійного землекористування: поняття та юридичні ознаки / Г. А. Зорич // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – № 6 (80). – С. 117-123.
7. Каракаш И. И. Право собственности на землю и право землепользования в Украине: Научно-практ. пособие / Илья Иванович Каракаш. – К.: Истина, 2004. – 216 с.
8. Качмар О. Користуйся, поки можна! Або правові аспекти постійного користування земельною ділянкою [Текст] / О.Качмар // Юридична газета. – 2016. – №38. - С.14-15.
9. Костяшкін І. О. Правові аспекти соціального використання земель в умовах завершення земельної реформи в Україні / І. О. Костяшкін // Visegrad Journal on Human Rights. – Bratislava, 2016. – Oct. – № 4/2. – С. 139–143.
10. Мірошніченко А. М. Зобов'язальні права користування земельною ділянкою / А. М. Мірошніченко, А. І. Ріпенко // Право України. – 2012. – № 7. – С. 40-49.
11. Носік В. В. Права на чужі земельні ділянки за законодавством зарубіжних країн / В. В. Носік, А. М. Мірошніченко, Р. І. Марусенко // Земельне право України. Теорія і практика. – 2006. – № 4. – С. 55-89.
12. Старостенко Д. Договір про встановлення земельного сервітуту: правові ознаки та істотні умови [Текст] / Д.Старостенко // Юридична Україна. – 2015. – №2. - С.39-49.
13. Шеїн К. Земля напрокат. Юридичні аспекти оренди [Текст] / К.Шеїн // Юридична газета. – 2016. – №38. - С.13.
14. Швець Є. І. Порівняльний аналіз колізій у концесійному законодавстві України / Є. І. Швець // Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 52. – С. 241-246.

I. Законодавство

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
2. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 15.01.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 11. – Ст. 79.
3. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20. – Ст. 190.
4. Про меліорацію земель: Закон України від 14 січня 2000 року // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 11. – Ст. 90.
5. Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3059-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 30. – Ст. 204.
6. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 282.
7. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р. № 963-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 350.
8. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 349.
9. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 51. – Ст. 553.
10. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 34. – Ст. 343.
11. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. // Урядовий кур'єр від 30 серпня 2011 року. – № 157.
12. Про Фонд державного майна України: Закон України від 09.12.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 28. – Ст. 311.
13. Положення про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру: Постанова КМУ від 14 січня 2015 р. № 15 // [Електронний ресурс]. Режим доступу:
14. Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України: Постанова КМУ від 21 січня 2015 р. № 32// [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.
15. Положення про Державну екологічну інспекцію України: Постанова КМУ від 19 квітня 2017 р. № 275// [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.
16. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Постанова КМУ від 10 вересня 2014 р. № 442// [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.
17. Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України: Постанова КМУ від 25 листопада 2015 р. № 1119// [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.
18. Про затвердження Положення про моніторинг земель: Постанова КМУ від 20.08.1993 р. № 661 // Зібрання постанов Уряду України. – 1994. – № 1. – Ст. 5.

19. Про затвердження Порядку державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень і Порядку надання витягів з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: Постанова КМУ від 22.06.2011 р. № 703 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 51. – Ст. 2035.

20. Деякі питання надання Державним агентством земельних ресурсів та його територіальними органами адміністративних послуг: Постанова КМУ від 01.08.2011 р. № 835 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 59. – Ст. 2374.

21. Про затвердження Порядку ведення інвентаризації земель: Постанова КМУ від 23.05.2012 р. № 513 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 44. – Ст. 1701.

22. Про затвердження Порядку ведення державного земельного кадастру: Постанова КМУ від 17.10.2012 р. № 1051 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 89. – Ст. 3598.

23. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності і визначається періодичність здійснення Державною інспекцією сільського господарства планових заходів державного нагляду (контролю): Постанова КМУ від 06.03.2013 р. № 191 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 24. – Ст. 811.

III. Література

1. Бусуйок Д. В Вплив земельної реформи на розвиток державного управління в галузі використання й охорони земель України наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. / Д. В. Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 5. – С. 69-72.

2. Бусуйок Д. В. Державне управління у сфері раціонального використання й охорони земель: межі регулювання земельного та адміністративного права / Д. В. Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 6. – С. 95-97.

3. Бусуйок Д. В. Поняття державного земельного кадастру / Д. В. Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 11. – С. 78-80.

4. Бусуйок Д. В. Поняття державного управління земельним фондом в Україні / Д. В. Бусуйок // Право України. – 2008. – № 10. – С. 120-125.

5. Бусуйок Д. В. Правове регулювання процедури здійснення державного управління у сфері використання і охорони земель / Д. В. Бусуйок // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3. – С. 210-214.

6. Грабовець Н. О. Правове забезпечення основних видів земельно-кадастрової діяльності в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / Н. О. Грабовець. – К., 2011. – 18 с.

7. Гривнак К. Про плату за землю [Текст] / К.Гривнак // Землевпорядний вісник. – 2016. – №4. - С.36- 38.

8. Евсюков Т. Актуальність і перспективи впровадження 3D-кадастру в Україні [Текст] / Т.Евсюков // Землевпорядний вісник. – 2016. – №2. - С.28-33.

9. Кірічек Ю. Стан та шляхи розвитку нормативної грошової оцінки земель [Текст] / Ю Кірічек // Землевпорядний вісник. – 2017. – №5. - С.24-29.

10. Кірічек Ю. Як зароджувалася і розвивалася оцінка земель [Текст] / Ю.Кірічек // Землевпорядний вісник. – 2016. – №10. - С.28-33.
11. Ковтун О. М. Проблеми правового регулювання програмування використання та охорони земель / О. М. Ковтун // Вісник Академії адвокатури України. – 2011. – № 1(20). – С. 57-63.
12. Кузіна І. Охорона земель в Україні [Текст] / І. Кузіна // Юридична газета. – 2015. – №41. - С.13-15.
13. Лісова Т. В. Правове забезпечення землеустрою в Україні: Монографія / Лісова Т. В. – Х.: ЗАТ „Харківська друкарня № 16”, 2005. – 168 с.
14. Мартин А. Децентралізація влади в Україні : землевпорядний аспект [Текст] / А. Мартин // Землевпорядний вісник. – 2015. – №4. - С.20-25.
15. Мартин А. Землеустрій в Україні: сьогодення та майбутнє [Текст] / А.Мартин // Землевпорядний вісник. – 2016. – №8. - С.10-13.
16. Оверковська Т. Землі України як об'єкт правової охорони [Текст] / Т. Оверковська // Підприємництво, господарство і право. – 2015. – №1. - С.56-61.
17. Олексіюк М. У пошуках справедливості. Орендна плата за землі державної та комунальної власності [Текст] / М.Олексіюк // Юридична газета. – 2016. – №38. - С.22-23
18. Петлюк Ю. С. Правові аспекти здійснення моніторингу земель в Україні / Ю. С. Петлюк // Вісник Академії адвокатури України. – 2011. – № 2(21). – С. 246-247.
19. Світличний О. Зміст управлінських відносин у галузі земельних ресурсів у контексті оптимізації системи органів виконавчої влади / Олександр Світличний // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 9. – С. 115-118.
20. Світличний О. Роль самоврядного контролю при використанні й охороні земельних ресурсів / Олександр Світличний // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 10. – С. 93-96.
21. Сердюк С. Шляхи вдосконалення державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності в Україні [Текст] / С.Сердюк // Аспекти публічного управління. – 2016. – №8. - С.25-32.
22. Солов'яненко Н. Грошова оцінка деградованих і малопродуктивних земель та їх екологічнобезпечне використання [Текст] / Н. Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2016. – №1. - С.28-31.
23. Солов'яненко Н. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення на новій інформаційній основі [Текст] / Н. Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2016. – №11. - С.27-31.
24. Солов'яненко Н. Оцінка земель: теорія, методологія, практика [Текст] / Н. Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2016. – №7. - С.36-41.
25. Сохнич А. Управління земельними ресурсами в системі технології блокчейн [Текст] / А. Сохнич // Землевпорядний вісник. – 2017. – №5. - С.30-34.

26. Третяк А. Понятійні аспекти і сутність термінів "землеустрій" та "землевпорядкування" в Україні [Текст] / А.Третяк // Землевпорядний вісник. – 2016. – №12. - С.16-20.

27. Хом'яченко С. І. Правове забезпечення контролю за використанням та охороною земель в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / С. І. Хом'яченко. – К., 2004. – 19 с.

28. Швець В. Контроль та нагляд щодо додержання законів в сфері землекористування [Текст] / В.Швець // Публічне право. – 2015. – №2. - С.225-229.

29. Шипулін В. Кадастри та інфраструктура просторових даних у системі земельного адміністрування [Текст] / В.Шипулін // Землевпорядний вісник. – 2016. – №2. - С.34-38.

Тема 7

І. Законодавство

1. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 282.

2. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 51. – Ст. 553.

3. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. // Урядовий кур'єр від 30 серпня 2011 року. – № 157.

4. Про державну експертизу землевпорядної документації: Закон України від 17 червня 2004 року N 1808-IV //

5. Про затвердження Порядку ведення інвентаризації земель: Постанова КМУ від 23.05.2012 р. № 513 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 44. – Ст. 1701.

6. Про затвердження Порядку ведення державного земельного кадастру: Постанова КМУ від 17.10.2012 р. № 1051 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 89. – Ст. 3598.

Ш. Література

1. Бусуйок Д. В. Поняття державного земельного кадастру / Д. В. Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 11. – С. 78-80.

2. Грабовець Н. О. Правове забезпечення основних видів земельно-кадастрової діяльності в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / Н. О. Грабовець. – К., 2011. – 18 с.

3. Евсюков Т. Актуальність і перспективи впровадження 3D-кадастру в Україні [Текст] / Т.Евсюков // Землевпорядний вісник. – 2016. – №2. - С.28-33.

4. Кірічек Ю. Стан та шляхи розвитку нормативної грошової оцінки земель [Текст] / Ю Кірічек // Землевпорядний вісник. – 2017. – №5. - С.24-29.

5. Кірічек Ю. Як зароджувалася і розвивалася оцінка земель [Текст] / Ю.Кірічек // Землевпорядний вісник. – 2016. – №10. - С.28-33.

6. Солов'яненко Н. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення на новій інформаційній основі [Текст] / Н. Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2016. – №11. – С.27-31.

7. Шипулін В. Кадастри та інфраструктура просторових даних у системі земельного адміністрування [Текст] / В.Шипулін // Землевпорядний вісник. – 2016. – №2. – С.34-38.

Тема 8

I. Законодавство

1. Цивільно-процесуальний кодекс України від від 18.03.2004 № 1618-IV // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

2. Господарсько-процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.

4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36, № 37. – Ст. 446.

5. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7.07.2010 р. № 2453-VI // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

6. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. № 1701-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 35. – Ст. 412.

II. Судова практика

1. Рішення Конституційного суду України "У справі за конституційним поданням Вищого адміністративного суду України щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 143 Конституції України, пунктів "а", "б", "в", "г" статті 12 Земельного кодексу України, пункту 1 частини першої статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України" від 01.04.2010 №10-рп/2010 // Офіційний вісник України. - № 27 (23.04.2010). - Ст. 1069

2. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16.04.2004 р. № 7. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

3. Про деякі питання практики розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин: Постанова пленуму Вищого господарського суду України від 17.05.2011 р. № 6 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

4. Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ: Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013 № 3 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

5. Практика розгляду судами земельних спорів, 2009. // Бюлетень законодавства і юридичної практики. – 2010. – № 5. – 348 с.

III. Література

1. Балюк Г. І. Деякі проблеми вирішення судами земельних спорів / Г. І. Балюк // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – № 6 (80). – С. 68-81.
2. Ващишин М. Я. Розмежування компетенції органів, які вирішують земельні спори / М. Я. Ващишин // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Зб. наук. статей. Випуск 28. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника, 2012. – С. 216-223.
3. Вівчаренко О. А. Гарантії права власності на землю в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / О. А. Вівчаренко. – К., 2005. – 20 с.
4. Ільницький О. В. Земельні спори та порядок їх вирішення в Україні: адміністративно-правовий підхід: монографія / Олег Володимирович Ільницький. – Львів: ФОП П’ятаков, 2011. – 338с.
5. Коваленко Т. Практика Європейського суду з прав людини як джерело земельного права України [Текст] / Т. Коваленко // Юридична Україна. – 2016. – №11-12. - С.82-88.
6. Ковтун О. М. Розмежування цивільної, господарської та адміністративної судових юрисдикцій у вирішенні земельних спорів і перспективи запровадження спеціальної земельної юрисдикції в Україні / О. М. Ковтун // Вісник Академії адвокатури України. – 2010. – № 2 (18). – С. 149-151.
7. Котелевець А. Особливості правозастосовної практики судів у земельних спорах [Текст] / А.Котелевець // Вісник Верховного Суду України. – 2016. – №1. - С.33-38.
8. Лейба Л. В. Земельні спори та порядок їх вирішення / Людмила Василівна Лейба; за ред. проф. М. В. Шульги. – Х.: Право, 2007. – 160 с.
9. Мірошніченко А. М. Обрання належного способу захисту прав на земельні ділянки / А. М. Мірошніченко // Адвокат. – 2011. – № 1 (124). – С. 26-31.
10. Мохнюк Д. Спосіб захисту (Усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою) [Текст] / Д. Мохнюк // Юридична газета. – 2015. – №29-30. - С.18-19.
11. Погрібний О. О. Щодо місця інституту земельних спорів у системі земельного права / О. О. Погрібний // Право України. – 2009. – № 9. – С. 11-14.
12. Подцерковний О. Способи захисту прав у земельних відносинах / О. Подцерковний // Право України. – 2009. – № 9. – С. 34-39.
13. Яцун О. В. Особливості провадження по земельним спорам за участю суб’єктів публічної адміністрації в порядку адміністративного судочинства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец.

12.00.07 „Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право” / О. В. Яцун. – Запоріжжя, 2011. – 17 с.

Тема 9

I. Законодавство

1. Земельний кодекс України в ред. від 13.03.1992 р. № 2196-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 25. – Ст. 354.
2. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992 р. № 2114-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 20. – Ст. 272.
3. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997 р. № 469/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 39. – Ст. 261.
4. Про меліорацію земель: Закон України від 14.01.2000 р. № 1389 // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 11. – Ст. 90.
5. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції: Закон України від 25.06.2009 р. № 1561-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 51. – Ст. 755
6. Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення: Указ Президента України від 02.12.1995 р. № 1118/95 // Урядовий кур'єр від 14.12.1995 р. – № 187-188.
7. Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель: Наказ Державного комітету із земельних ресурсів від 23.07.2010 р. № 548 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 85. – Ст. 3006.
8. Про затвердження Порядку консервації земель: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 26.04.2013 р. № 283 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 42. – Ст. 1525.

II. Література

1. Барабаш А. Правовий режим земельних ділянок, наданих для ведення товарного сільськогосподарського виробництва приватними власниками та користувачами / А. Барабаш, Р. Барабаш // Право України. – 2007. – № 4. – С. 111-114.
2. Барабаш Н. П. Поняття „правовий режим земель”: підходи до тлумачення / Н. П. Барабаш // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2009. – Вип. 49. – С. 179-189.
3. Гребенюк М. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення: проблеми, перспективи, зарубіжний досвід / М. Гребенюк // Право України. – 2007. – № 9. – С. 41-45.
4. Гуревський В. К. Право приватної власності громадян України на землі сільськогосподарського призначення / Гуревський В. К. – Одеса: Астро Принт, 2000. – 136 с.
5. Дейнінгер К. 26 років земельної реформи: стакан наполовину порожній чи повний? Що потрібно зробити Україні, аби збільшити продуктивність і зростання сільського господарства в 2016-2020 роках [Текст] / К. Дейнінгер // Юридична газета. – 2016. – №42. - С.12-13.

6. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України. Науково-навчальний посібник / [Титова Н. І., Позняк С. П., Гуревський В. К. і ін.]; за ред. докт. юрид. наук, проф. Н. І. Титової. – Львів: ПАІС, 2005. – Розділ 4, 10. – С. 76-86; 194-228.
7. Кальніченко А. Про проблеми колективних земель [Текст] / А. Кальніченко // Землевпорядний вісник. – 2017. – №2. – С.38-40.
8. Костяшкін І. О. Проблеми законодавчого забезпечення реалізації права власності на землі сільськогосподарського призначення / І. О. Костяшкін // Університетські наукові записки. – 2008. – № 4. – С. 214–217.
9. Костяшкін І. О. До питання забезпечення соціальної функції права власності в умовах запровадження ринку земель в Україні / І. О. Костяшкін // Університетські наукові записки. – 2011. – № 3. – С. 170–175.
10. Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні / П. Ф. Кулинич. – К.: Логос, 2011. – 688 с.
11. Лисанец О. С. Земельно-правовые основы огородничества граждан: монография / Лисанец О. С. – Х.: ФІНН, 2011. – 176 с.
12. Луняченко А. В. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення, які належать громадянам на праві власності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / А. В. Луняченко. – К., 2002. – 16 с.
13. Попов А. Наукові підходи щодо визначення поняття консолідації земель сільськогосподарського призначення / А.Попов // Землевпорядний вісник. – 2016. – №3. – С.31- 35.
14. Репін К. Ринок земель: соціально-економічний аспект [Текст] / К.Репін // Землевпорядний вісник. – 2017. – №2. – С.22-25.
15. Санніков Д. В. Особливості використання і охорони земельних ділянок для садівництва громадян / Д. В. Санніков; за заг. ред. М. В. Шульги. – Х.:ФІНН,2010. – 160 с.
16. Солов'яненко Н. Інтеграційні процеси аграрного сектору економіки України в умовах ринкових земельних відносин / Н.Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2016. – №5. – С.27-31.
17. Солов'яненко Н. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення на новій інформаційній основі / Н. Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2016. – №11. – С.27-31.
18. Третяк А. Поняття, сутність та зміст раціонального використання землі: теорія, методологія та практика [Текст] / А. Третяк // Землевпорядний вісник. – 2015. – №8. – С.21-25.
19. Ходаківська О. Земельні відносини у сільському господарстві: стан , проблеми та перспективи розвитку [Текст] / О. Ходаківська // Землевпорядний вісник. – 2015. – №7. – С.18-22.
20. Янчук В. В. Правова охорона земель сільськогосподарського призначення / Янчук В. В. – К., 1987. – 80 с.

I. Законодавство

1. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 р. № 2780-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 52. – Ст. 683.
2. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 181.
3. Про планування та забудову територій: Закон України від 20.04.2000 р. № 1699-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 31. – Ст. 250. (діяв до набуття чинності Законом України „Про регулювання містобудівної діяльності” від 17.02.2011 р. № 3038-VI)
4. Про об’єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. № 2866-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 10. – Ст. 78.
5. Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3059-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 30. – Ст. 204.
6. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06.09.2005 р. № 2807-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 49. – Ст. 517.
7. Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду: Закон України від 22.12.2006 р. № 525-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 10. – Ст. 88.
8. Про будівельні норми: Закон України від 05.11.2009 р. № 1704-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 5. – Ст. 41.
9. Про відчуження земельних ділянок, інших об’єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17.11.2009 р. № 1559-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 1. – Ст. 2.
10. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 34. – Ст. 343.
11. Про затвердження Типових правил розміщення зовнішньої реклами: Постанова КМУ від 29.12.2003 р. № 2067 // Офіційний вісник України від 09.01.2004. – 2003. – № 52. – Ст. 2817.
12. Про затвердження Порядку складання плану земельно-господарського устрою території населеного пункту: Постанова КМУ від 22.02.2008 р. № 79 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 15. – Ст. 386.
13. Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об’єктів: Постанова КМУ від 13.04.2011 р. № 461 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 32. – Ст. 1359.
14. Про порядок обміну інформацією між містобудівним та державним земельним кадастрами: Постанова КМУ від 25.05.2011 р. № 556 // Офіційний вісник України від 10.06.2011 р. – 2011. – № 41. – Ст. 1670.
15. Про затвердження Порядку видачі будівельного паспорта забудови земельної ділянки: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та

житлово-комунального господарства України від 05.07.2011 р. № 103 // Офіційний вісник України від 12.08.2011. – 2011. – № 59. – Ст. 2391.

16. Про затвердження Порядку розміщення тимчасових споруд для проведення підприємницької діяльності: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 22.11.2011 р. № 244 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 94. – Ст. 3443.

17. Деякі аспекти набуття права власності на об'єкти безхазяйного нерухомого майна: Роз'яснення Міністерства юстиції України від 13.10.2011 р. // Бізнес-Бухгалтерія-Право. Податки. Консультації від 14.11.2011. – 2011. – № 46. – Стор. 45.

18. Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 р. № 173 // <http://zakon1.rada.gov.ua>

II. Література

1. Бакай О. А. Щодо питання про поняття земель, які використовуються під забудову / О. А. Бакай // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 2. – С. 105-106.133

2. Боровий В. Застосування зонінгу при визначенні площ земель під прибудинкові території [Текст] / В.Боровий // Землевпорядний вісник. – 2016. – №10. - С.22-

3. Гуревський В. К. Право власника на забудову земельної ділянки / В. К. Гуревський // Земельне право. Теорія і практика. – 2007. – № 1. – С. 19-24.

4. Іванова Є. О. Правове регулювання використання земель житлової та громадської забудови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / Є. О. Іванова. – Х., 2007. – 18 с.

5. Крамаренко О. Види земель для будівництва багатоквартирних житлових будинків у містах / Олег Крамаренко // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 4. – С. 67-70.

6. Ріпенко А. І. Правове регулювання використання земель житлової та громадської забудови для благоустрою: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / А. І. Ріпенко. – К., 2010. – 20 с.

7. Самойленко Є. А. Поняття та сутність зонування земель: проблеми поєднання підходів містобудівної та юридичної науки / Є. А. Самойленко // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 6. – С. 27-30.

8. Сіряченко І. І. Правове регулювання цільового використання земель в межах населених пунктів України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / І. І. Сіряченко. – Х., 2013. – 20 с.

Тема 11

I. Законодавство

1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-ХІІ (в ред. від 08.02.2006 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 21. – Ст. 170.
2. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
3. Про питну воду та питне водопостачання: Закон України від 10.01.2002 р. № 2918-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 16. – Ст. 112.
4. Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 р. № 5293-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 79. – Ст. 3193.
5. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – Ст. 363.
6. Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них: Постанова КМУ від 08.05.1996 р. № 486 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 10. – Ст. 318.
7. Про затвердження Порядку користування землями водного фонду: Постанова КМУ від 13.05.1996 р. № 502 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 11. – Ст. 326.
8. Про затвердження переліку внутрішніх водних шляхів, що належать до категорії судноплавних Постанова КМУ від 12.06.1996 р. № 640 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 13. – Ст. 364.
9. Про розміри та Порядок визначення втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, які підлягають відшкодуванню Постанова КМУ від 17.11.1997 р. № 1279 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 47. – Ст. 40.
10. Про затвердження Порядку складання паспортів річок і Порядку установлення берегових смуг водних шляхів та користування ними: Постанова КМУ від 14.04.1997 р. № 347 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 16. – Стор. 80.
11. Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів: Постанова КМУ від 18.12.1998 р. № 2024 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 51. – Стор. 31.
12. Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами: Постанова КМУ від 25.03.1999 р. № 465 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 13. – Ст. 518.
13. Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду: Постанова КМУ від 12.07.2005 р. № 557 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 28. – Ст. 1631.
14. Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок: Постанова КМУ від 16.05.2007 р. № 733 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 37. – Ст. 1483.

15. Про затвердження Правил відтворення лісів: Постанова КМУ від 01.03.2007 р. № 303 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 16. – Ст. 589.
16. Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів: Постанова КМУ від 23.05.2007 р. № 761 // Офіційний вісник України. – 2007. – №39. – Ст. 31.
17. Про затвердження Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів: Постанова КМУ від 20.06.2007 р. № 848 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 46. – Ст. 1885.

II. Література

1. Кононов В. В. Правовий режим земель прибережних захисних смуг в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природно-ресурсове право” / В. В. Кононов. – К., 2013. – 16 с.
2. Кулинич П. Ф. Правовий режим земель водного фонду / П. Ф. Кулинич // Земельне право України. Теорія і практика. – 2008. – № 5-6. – С. 18-30.
3. Кулинич П. Ф. Правовий режим полезахисних лісосмуг та проблеми його вдосконалення / П. Ф. Кулинич // Право України. – 2007. – № 11. – С. 62-68.
4. Науково-практичний коментар Водного кодексу України / [Багай Н. О., Кобецька Н. Р., Мироненко І. В. та ін.]; за заг. ред. Н. Р. Кобецької. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 360 с.
5. Чопик О. П. Правові форми використання земель лісогосподарського призначення / О. П. Чопик // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична – 2010. – Вип. 4. – С. 203-211.
6. Чопик О. П. Про заходи охорони земель лісогосподарського призначення / О. П. Чопик // Юридична Україна. – 2011. – № 2. – С. 68-74.
7. Міненко С. Структура земель водного фонду України / Сандра Міненко // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 7. – С. 68-71.

Тема 12

I. Законодавство

1. Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція від 02.02.1971 р.), ратифікована Законом України „Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів” від 29.10.1996 р. № 437/96-вр // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 50. – Ст. 257.
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.

3. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34. – Ст. 502.
4. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24.12.1993 р. № 3808-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 14. – Ст. 80.
5. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – Ст. 241.
6. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.06.2000 р. № 1805-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 39. – Ст. 333.
7. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 50. – Ст. 435.
8. Про охорону археологічної спадщини: Закон України від 18.03.2004 р. № 1626-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 26. – Ст. 361.
9. Про Перелік пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації: Закон України від 23.09.2008 р. № 574-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 8. – Ст. 105.
10. Про екологічну мережу України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1864-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 45. – Ст. 502.
11. Про мораторій на зміну цільового призначення окремих земельних ділянок рекреаційного призначення в містах та інших населених пунктах: Закон України від 17.03.2011 р. № 3159-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 40. – Ст. 400.
12. Про біосферні заповідники України: Указ Президента України від 26.11.1993 р. № 563/93 // Урядовий кур'єр від 02.12.1993 р. – № 173.
13. Про резервування цінних природних територій для наступного заповідання: Указ Президента України від 24.04.1998 р. № 374/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 17. – Ст. 620.
14. Про території природно-заповідного фонду загальнодержавного значення: Указ Президента України від 21.02.2002 р. № 167/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 9. – Ст. 394.139
15. Про Положення про Міністерство культури України: Указ Президента України від 06.10.2011 р. № 388/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1226.
16. Про затвердження переліку водних об'єктів, що відносяться до категорії лікувальних: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.1996 р. № 1499 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 21. – Ст. 584.
17. Про заходи щодо охорони водно-болотних угідь, які мають міжнародне значення: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.1995 р. № 935 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 3. – Ст. 104.
18. Про затвердження Списку історичних населених місць України: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 р. № 878 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 31. – Ст. 1402.
19. Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 р. № 1760 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 52. – Ст. 2372.

20. Про затвердження Порядку укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2001 р. № 1768 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 1. – Ст. 6.

21. Про Порядок надання водно-болотним угіддям статусу водно-болотних угідь міжнародного значення: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 р. № 1287 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 36. – Ст. 1693.

22. Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 316 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 12. – Ст. 585.

23. Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 318 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 12. – Ст. 587.

24. Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1094 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 34. – Ст. 2261.

25. Про Державну службу з питань національної культурної спадщини: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. № 336 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 11. – Ст. 761.146

26. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку заповідної справи на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2006 р. № 70-р // Офіційний вісник України. – 2006. – № 6. – Ст. 315.

27. Про затвердження тимчасових форм дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою: Наказ Міністерства культури і мистецтв України від 24.05.2005 р. № 329 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 24. – Ст. 1359.

28. Питання про Проект організації території біосферного заповідника та охорони його природних комплексів: Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 06.07.2005 р. № 245 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 31. – Ст. 1913.

29. Положення про Проект організації території національного природного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів: Наказ Міністерства охорони навколишнього

природного середовища України від 06.07.2005 р. № 245 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 31. – Ст. 1913.140

30. Положення про Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів: Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 06.07.2005 р. № 245 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 31. – Ст. 1913.

31. Про затвердження Положень про Проекти організації територій установ природно-заповідного фонду України: Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 06.07.2005 р. № 245 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 31. – Ст. 1913.

II. Література

1. Бевз О. В. Правовий режим земель історико-культурного призначення в Україні (історичні ареали населених місць): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / О. В. Бевз. – К., 2013. – 18 с.

2. Булах І. Г. Правове регулювання використання та охорони земель оздоровчого призначення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / І. Г. Булах. – Донецьк, 2010. – 19 с.

3. Ващишин М. Теоретичні аспекти правового режиму земель національної екомережі України [Текст] / М. Ващишин // Право України. – 2015. – №7. – С.110-118.

4. Годованюк А. Й. Правовий режим земель природно-заповідного фонду: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / А. Й. Годованюк. – К., 2008. – 19 с.

5. Донець О. В. Правовий режим земель історико-культурного призначення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / О. В. Донець. – Х., 2010. – 20 с. Балущка Н. Особливості правового режиму земель водно-болотних угідь за законодавством України / Н. Балущка // Вісник Львівського університету. – Серія юридична. – 2006. – Випуск 43. – С. 235-241.

6. Кулинич П. Ф. Правовий режим земель рекреаційного призначення / П. Ф. Кулинич // Земельне право України. Теорія і практика. – 2008. – № 5-6. – С. 31-40.

7. Палій Н. І. Правове регулювання використання та охорони земель рекреаційного призначення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / Н. І. Палій. – К., 2011. – 20 с.

Скляр М. М. Правовий режим земель рекреаційного призначення: : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / М. М. Скляр. – К., 2012. – 24 с.

Тема 13

I. Законодавство

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48, /№ 48-49/. – Ст. 536.
3. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 89. – Ст. 3589.
4. Про правовий режим територій, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 27.02.1991 р. № 791а-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 16. – Ст. 198.
5. Про державний кордон: Закон України від 04.11.1991 р. № 1777-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 2. – Ст. 5.
6. Про збройні сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 108.
7. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.
8. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р. № 3353-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 31. – Ст. 338.
9. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
10. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 08.02.1995 р. № 39/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 12. – Ст. 81.
11. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15.05.1996 р. № 192/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 29. – Ст. 139.
12. Про залізничний транспорт: Закон України від 04.07.1996 р. № 273/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 40. – Ст. 183.
13. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997 р. № 575/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 1. – Ст. 1.
14. Про гідрометеорологічну діяльність: Закон України від 18.02.1999 р. № 443-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 16. – Ст. 95.
15. Про автомобільний транспорт: Закон України від 05.04.2001 р. № 2344-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 22. – Ст. 105.
16. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 27. – Ст. 208.
17. Про використання земель оборони: Закон України від 27.11.2003 р. № 1345-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 14. – Ст. 209.
18. Про поховання та похоронну справу: Закон України від 10.07.2003 р. № 1102-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 7. – Ст. 47.
19. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.

20. Про Державну спеціальну службу транспорту: Закон України від 05.02.2004 р. № 1449-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 19. – Ст. 269.

21. Про міський електричний транспорт: Закон України від 29.06.2004 р. № 1914-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 51. – Ст. 548.

22. Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення: Закон України від 08.09.2005 р. № 2861-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 51. – Ст. 555.

23. Про автомобільні дороги: Закон України від 08.09.2005 р. № 2862-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 51. – Ст. 556.

24. Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів: Закон України від 09.07.2010 р. № 2480-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 1. – Ст. 1.

25. Про правовий режим земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів: Закон України від 17.02.2011 р. № 3041-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 37. – Ст. 371.

26. Про особливості утворення публічного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування: Закон України від 23.02.2012 р. № 4442-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 49. – Ст. 553.

27. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. № 4709-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 7. – Ст. 65.

28. Про індустриальні парки: Закон України від 21.06.2012 р. № 5018-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 59. – Ст. 2365.

29. Про затвердження єдиних правил ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правил користування ними та охорони: Постанова КМУ від 30.03.1994 р. № 198 // Зібрання постанов Уряду України. – 1994. – № 7. – Ст. 182.

30. Про затвердження Положення про порядок забудови площ залягання корисних копалин загальнодержавного значення: Постанова КМУ від 17.01.1995 р. № 33 // Зібрання постанов Уряду України. – 1995. – № 3. – Ст. 80.

31. Про затвердження Правил охорони електричних мереж: Постанова КМУ від 04.03.1997 р. № 209 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 10. – Стор. 28.

32. Про затвердження Порядку складання паспортів річок і Порядку установлення берегових смуг водних шляхів та користування ними: Постанова КМУ від 14.04.1997 р. № 347 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 16. – Стор. 80.

33. Про прикордонний режим: Постанова КМУ від 27.07.1998 р. № 1147 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 30. – Стор. 33.

34. Про затвердження Порядку встановлення охоронних зон навколо об'єктів, призначених для гідрометеорологічних спостережень та інших видів гідрометеорологічної діяльності, та режиму їх використання: Постанова КМУ

від 11.12.1999 р. № 2262 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 50. – Стор.74.

35. Про затвердження Правил охорони магістральних трубопроводів: Постанова КМУ від 16.11.2002 р. № 1747 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 47. – Ст. 2135.

36. Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму охорони на території забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд: Постанова КМУ від 31.03.2004 р. № 416 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 13. – Ст. 900.

37. Про затвердження Положення про Державну службу автомобільних доріг України: Постанова КМУ від 16.04.2007 р. № 628 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 28. – Ст. 1117.

38. Деякі питання будівництва житла для військовослужбовців та членів їх сімей на земельних ділянках, що належать до земель оборони: Постанова КМУ від 06.07.2011 р. № 715 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 53. – Ст. 2103.

39. Про затвердження Порядку прийняття рішення про включення індустріального (промислового) парку до Реєстру індустріальних (промислових) парків: Постанова КМУ від 16.01.2013 р. № 215 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 27. – Ст. 916.

40. Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів: Постанова КМУ від 19.06.1996 р. № 173 // <http://zakon1.rada.gov.ua>

41. Про затвердження правил технічної експлуатації річкових портових гідротехнічних споруд: Наказ Міністерства транспорту України від 29.03.2004 р. № 251 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 31. – Ст. 2106.

42. Про затвердження Порядку видачі та анулювання спеціальних дозволів на зняття та перенесення ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) земельних ділянок: Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах // Офіційний вісник України. – 2005. – № 4. – Ст. 236.

43. Про затвердження форми Типового договору про створення та функціонування індустріального парку Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15.05.2013 р. № 733/23265 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 39. – Ст. 1386.

44. ДБН В.2.4-2-2005 „Полігони твердих побутових відходів. Основні положення проектування”. – К.: Держбуд України, 2005. – 31 с.167

45. ДБН Д.2.2-34-99 „Споруди зв’язку, телебачення та радіомовлення”

46. ДБН В. 2.3-4-2000 „Споруди транспорту. Автомобільні дороги” – К.: Держбуд України, 2000. – 115 с.

47. ДБН В. 2.3-5-2001 „Споруди транспорту. Вулиці та дороги населених пунктів” – К.: Держбуд України, 2001. – 50 с.

48. ДБН В.2.3-7-2010 „Споруди транспорту. Метрополітени” // Інформаційний бюлетень Міністерства регіонального розвитку та будівництва України. – 2011. – № 1.

II. Література

1. Барабаш Н. П. Особливості використання земельних ділянок для видобування корисних копалин / Н. П. Барабаш // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 11. – С. 112-116.168
2. Барабаш Н. П. Правовий режим земель, наданих для користування надрами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / Н. П. Барабаш. – Х., 2012. – 20 с.
3. Барабаш Н. П. Правові колізії в регулюванні відносин використання земельних ділянок для проведення розвідувальних робіт / Н. П. Барабаш // Розвиток наук земельного, аграрного, екологічного та природоресурсного права: Збірник наукових праць Круглого столу (19 жовтня 2012 р.) / за ред. Г. І. Балюк, М. В. Краснової, А. М. Мірошніченка, В. В. Носіка. – 2012. – С. 228-235. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://law.univ.kiev.ua/science.html>
4. Барабаш Н. П. Юридичне визначення поняття земель для потреб, пов'язаних з користуванням надрами, у сучасному земельному праві / Н. П. Барабаш // Національний вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України. Серія: Право. Збірник наукових праць. – Випуск 173. – Частина 1. – 2012. – С. 119-130.
5. Бондарчук Н. М. Правовий режим земель авіаційного транспорту України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / Н. М. Бондарчук. – К., 2011. – 19 с.
6. Гальчинська Н. Правовий режим земель індустриальних парків в Україні / Наталія Гальчинська // Право України. – 2010. – № 1. – С. 212-217.
7. Гальчинська Н. Ю. Правовий режим земель промислових зон в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 / Н. Ю. Гальчинська. – Х., 2011. – 19 с.
8. Гапотченко Т. М. Особливості правового режиму земель автомобільного транспорту та дорожнього господарства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право” / Т. М. Гапотченко. – Харків, 2007. – 20 с.
9. Данилова Т. Правове регулювання земель залізничного транспорту / Т. Данилова // Право України. – 2009. – № 9. – С. 54-58.
10. Кулинич П. Проблема синхронізації правових режимів земельної та неземельної нерухомості в Україні [Текст] / П.Кулинич // Право України. – 2016. – №1. - С.152-158.
11. Коновал О. Земельні правовідносини на залізничному транспорті України / О. Коновал // Право України. – 2011. – № 1. – С. 274-280.
12. Онисько О. Загальна характеристика правового режиму смуг відведення залізниць / О. Онисько // Право України. – 2011. – № 2. – С. 285-290.
13. Пархоменко М. О. Поняття і склад земель, що надаються для потреб промисловості / М. О. Пархоменко // Проблеми законності. – 2010. – Випуск 107. – С. 270-279.

14. Романюк М. З. Правовий режим земель оборони України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право” / М. З. Романюк. – К., 2013. – 20 с.

15. Солов'яненко Н. Грошова оцінка деградованих і малопродуктивних земель та їх екологобезпечне використання [Текст] / Н. Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2016. – №1. - С.28-31.

16. Федотова О. Поняття та склад земель річкового та морського транспорту України / Олександра Федотова // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 7. – С. 120-124.

Тема 14.

I. Законодавство

1. Про державний кордон: Закон України від 04.11.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 2. – Ст. 5.

2. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34. – Ст. 502.

3. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15.05.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 29. – Ст. 139.

4. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 1. – Ст. 1.

5. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 39. – Ст. 333.

6. Про використання земель оборони: Закон України від 27.11.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 14. – Ст. 209.

7. Правила охорони ліній електрозв'язку: Постанова КМУ від 29.01.1996 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua.

8. Правил охорони електричних мереж: Постанова КМУ від 04.03.1997 р. // Офіційний вісник України. – 1997. – № 10. – Стор. 28.

9. Про прикордонний режим: Постанова КМУ від 27.07.1998 р. // Офіційний вісник України. – 1998. – № 30. – Стор. 33.

10. Порядок встановлення охоронних зон навколо об'єктів, призначених для гідрометеорологічних спостережень та інших видів гідрометеорологічної діяльності, та режиму їх використання: Постанова КМУ від 11.12.1999 р. № 2262 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 50. – Стор.74.

11. Правила охорони магістральних трубопроводів: Постанова КМУ від 16.11.2002 р. № 1747 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 47. – Ст. 2135.

II. Література

1. Бусуйок Д. В. Обмеження прав на землю за законодавством України: Монографія / Діана Вікторівна Бусуйок. – К.: ТОВ „Видавництво „Юридична думка”, 2006. – 144 с.

2. Вербицька Н. Обмеження прав використання землі: можливість чи зобов'язання / Наталія Вербицька // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 9. – С. 156-159.

3. Пейчев К. П. Обмеження права власності на земельні ділянки: окремі питання / К. П. Пейчев // Право України. – 2002. – № 8. – С. 47-50.

4. Федорович В. І. Добросусідство як інститут земельного права України / В. І. Федорович // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2006. – Випуск 42. – С. 257-262.

5. Черкаська Н. В. Обмеження прав на земельні ділянки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „Земельне право; аграрне право; екологічне право; природноресурсове право” / Н. В. Черкаська. – Х., 2008. – 19 с.

6. Коваленко Т. Правові аспекти адаптації земельного законодавства України до законодавства Європейського Союзу [Текст] / Т.Коваленко // Публічне право. – 2016. – №2. - С.19-26.

7. Коваленко Т. Практика Європейського суду з прав людини як джерело земельного права України [Текст] / Т. Коваленко // Юридична Україна. – 2016. – №11-12. - С.82-88.

8. Солов'яненко Н. Інтеграційні процеси аграрного сектору економіки України в умовах ринкових земельних відносин [Текст] / Н.Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2016. – №5. - С.27-31.

Тема 15

1. Бурдін М. Столипінська реформа земельних відносин та її зв'язок із цивілізаційно-правовим розвитком України [Текст] / М. Бурдін // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – №10. - С.71-76.

2. Бурдін М. Земельні відносини в інституційно-правовому і соціальному вимірі [Текст] / М. Бурдін // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – №12. - С.114-120.

3. Бусуйок Д. Державне управління у сфері раціонального використання й охорони земель: межі регулювання земельного та адміністративного права / Діана Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 6. – С. 95-97.

4. Ващишин М. Я. Проблеми екологізації законодавства України / М. Я. Ващишин // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 12. – С. 115-118.

5. Гетьман А.П. Теоретико-методологічні засади формування національної доктрини земельного права. Право України. 2020. №5. С.29-42

6. Євстигнєєв А. Пріоритетність вимог екологічної безпеки як принцип земельного законодавства України / Андрій Євстигнєєв // Юридична Україна. – 2011. – № 2. – С. 62-67.14.

7. Костяшкін І.О. До питання конституційно-правових засад соціальної функції права власності на землю в Україні / І.О. Костяшкін // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 5. – С. 67-74.

8. Костяшкін І. О. Окремі питання правового регулювання цільового призначення земель як умови забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні. Університетські наукові записки. 2013. № 3 (47). С. 316–323.

9. Костяшкін І. О. До питання забезпечення соціальної функції в процесі охоронного використання земель. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2012. № 4. С. 120–123.

10. Костяшкін І. О. Безоплатна приватизація землі як умова забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 8. С. 61–67.

11. Костяшкін І. О. Правове забезпечення функцій землі як умова сталого землекористування. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право*. 2013. Вип. 182, Ч. 2. С. 90–98.

12. Костяшкін І. О. Правове забезпечення обігу земель як умова реалізації соціальної функції права власності на землю. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. Вип. 60. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2013. С. 330–336.

13. Костяшкін І. О. Правове забезпечення соціальної функції при розподілі земель за цільовим призначенням. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 2. С. 63–66.

14. Костяшкін І. О. До питання соціальної функції права власності на землю як умови забезпечення раціонального землекористування в Україні. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки»*. 2013. Том 26 (65). № 2–1, ч. 1. С. 407–415.

15. Костяшкін І. О. Соціальна функція власності на землю у правовій доктрині. *Університетські наукові записки*. 2014. № 1. С. 91–98.

16. Костяшкін І. О. Розподіл земель у правовому забезпеченні соціальної функції права власності на землю в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2014. Вип. 3 (6). С. 134–144.

17. Костяшкін І. О. Проблеми забезпечення соціальної функції права власності на землю за надзвичайних умов. *Університетські наукові записки*. 2015. № 3. С. 108–117.

18. Костяшкін І. О. Окремі аспекти права власності на землю Українського народу. *Університетські наукові записки*. 2017. № 3. С. 204–214.

19. Костяшкін І. А. Конституционные основы механизма правового обеспечения социальной функции права собственности на землю в Украине *Legea și viața*. Chișinău, 2015. № 2/3. 278 с. (С. 51–55).

20. Костяшкін І. О. Правові аспекти соціального використання земель в умовах завершення земельної реформи в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. Bratislava, 2016. Oct. № 4/2. С. 139–143.

21. Носік В. В. Вступ до курсу „Земельне право України” / В. В. Носік // *Право України*. – 2012. – № 7. – С. 88-103.

22. Носік В. В. Земельне право у системі приватного і публічного права України: проблеми теорії і практики / В. В. Носік // *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. – Серия „Юридические науки”. – Том 23 (62). – № 2. – 2010. – С. 150-160.

10. Інформаційні ресурси

1. [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. <http://www.president.gov.ua>
3. <http://www.kmu.gov.ua>
4. <http://mon.gov.ua>

Розробник навчально-методичних матеріалів:***Викладач дисципліни:***

Завідувач кафедри трудового, земельного та господарського права,
кандидат юридичних наук, доцент

_____ І.О.Костяшкін

«16» січня 2021 року

Схвалено кафедрою трудового, земельного та господарського права
«16» січня 2021 року, протокол № 6.

Завідувач кафедри _____
«16» січня 2021 року

І. О. Костяшкін

Декан юридичного факультету

«16» січня 2021 року

С. А. Крушинський

Погоджено методичною радою університету «17» січня 2021 року,
протокол № 5.

Голова методичної ради _____

І.Б. Ковтун

«17» січня 2021 року

Оновлено:

Завідувач кафедри трудового, земельного та господарського права,
кандидат юридичних наук, доцент

_____ І.О.Костяшкін

20 січня 2023 року

Схвалено кафедрою трудового, земельного та господарського права
20 січня 2023 року, протокол № 6

Завідувач кафедри _____
20 січня 2023 року

І. О. Костяшкін